

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG8001	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Lituanistikos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

DOKTORANTŲ SEMINARAS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

SEMINAR OF DOCTORAL STUDENTS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,83
Konsultacijos	1
Seminarai	0,83
Individualus darbas	2,34

Anotacija lietuvių kalba

Doktorantų seminaras yra doktorantūros studijų kursas, siekiantis kelių tikslų. Pirmą, jį sudarantis paskaitų ciklas suteikia galimybę pristatyti jiems naujų akademinio diskurso žanrų (disertacijos, mokslinio projekto aprašymo ir kt.) rengimo specifiką ir lanksčiai sieti doktorantūros studijas su konkrečia jų tiriamojo darbo tema. Disertacijos objekto, tikslo, uždavinių, metodų, teorinių nuostatų, vartojamų terminų, struktūros ir kt. svarstymas verčia doktorantą jau pirmaisiais doktorantūros metais susitelkti ties konkrečia tema ir parengti šias darbo dalis: preliminarų darbo įvadą, išsivaizduojamą jo struktūrą, turimos (perskaitytos ar skaitytinės) literatūros sąrašą, darbe vartojamų specifinių terminų žodyną, o taip pat darbo santrauką bei turimus priedus. Antra, doktorantai yra skatinami stažuotis užsienyje bei dalyvauti bendro pobūdžio mokslininkui reikalingus gebėjimus ugdančiuose mokymuose, seminaruose, taip pat susipinti su VDU bibliotekos teikiamomis paslaugomis ir informacija apie mokslo komunikacijos ypatumus.

Anotacija anglų kalba

Doctoral seminar consists of a series of lectures and practical seminars dealing with academic discourse and its genres (dissertation, project proposal, etc.) new to the students. The theory of academic discourse is closely linked with students' specific research topics that are presented during the seminars focusing on the meta-level discussions, i.e. objects of investigation, aims and objectives, methods and theories, research questions, terminology, structure, etc. of the dissertation. The students are required to prepare the academic part can include short-time workshops or practical courses meant to develop general skills of a researcher. One workshop on the research information retrieval and processing organized by the library of Vytautas Magnus University, is an obligatory part of the course. The course is made up of two parts. The first part is meant to develop general dissertation writing skills for all the students in Lithuanian philology, in the second part linguists and literary students split in order to better specialize in their respective fields.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Pirmaisiais studijų metais doktorantai laiko egzaminus, todėl mažiau laiko skiria disertacijai. Jiems būtina kuo anksčiau pradėti rašyti disertacijos tekstą, ypač įvadinę jo dalį, kuri gali lemti vėlesnius tyrimus. Kadangi tokios apimties ir analizės gilumo darbo jie nėra rengę, būtinas kursas, kurio metu jie pradėtų modeliuoti, rengti ir pristatyti kolegoms savo darbą.

Dalyko tikslai

Šiuo kursu siekiama padėti jiems perprasti disertacinio darbo rengimo ypatumus, išmanyti bendrąjį akademinį diskursą ir suformuluoti teorines ir metodologines savo tyrimo nuostatas.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Disertacijos rengimo etapai, įvado apmatai: temos formulavimas, problemos kėlimas, objekto ir metodo paieška. Metodo ir jo refleksijos svarba, metodų sąveika ir komplementarumas.
 II tema. Teorinės literatūros paieška, skaitymas, konspektavimas: mokslinės literatūros ir šaltinių radimo, analizės ir referavimo ypatumai.
 III tema. Disertacijos struktūra, argumentavimo būdai. Principas „vienas darbas – vienas argumentas“
 IV tema. Terminija ir akademinis disertacijos stilius ir šnekos aktai. Metakalba. Disertacijos vizualumas.
 V tema. Mokslinio tyrimo struktūra: problemos formulavimas, ištirtumas, metodologija.
 VI tema. Teorinės literatūros apžvalga, jos struktūravimas, diskusinis pristatymo pobūdis.
 VII tema. Disertacijos kalba ir vizualizacija.

Studijų pasiekimų vertinimas

Koliokviumas – 50 %, egzaminas – 50 % galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Hoffstee, E. (2006) <i>Constructing a Good Dissertation. A Practical Guide to Finishing a Master's, MBA or PhD on Schedule.</i> 2006.
2.	Rienecker, Lotte, ir Jorgensen, Peter Stray. <i>Kaip rašyti mokslinį darbą.</i> Aidai, 2003.
3.	Swales, J. M., & Feak, C. B. (1994). <i>Academic writing for graduate students: Essential tasks and skills.</i> The University of Michigan Press: Ann Arbor
4.	Swales, J. M., & Feak, C. B. (2009). <i>Abstracts and the writing of abstracts.</i> Michigan: The University of Michigan press.
5.	Šinkūnienė, J. (2014) <i>Lietuviškojo humanitarinių ir socialinių mokslų diskurso ypatybės,</i> Vilnius: VU leidykla.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Hyland, K. (2011). Academic discourse. In K. Hyland, & B. Paltridge (Eds.), <i>The Continuum companion to discourse analysis</i> (pp. 171–184). London/New York: Continuum.
2.	Linkevičienė, N., & Šinkūnienė, J. (2012). <i>Asmeniniai įvardžiai mokslo kalboje.</i> <i>Kalbotyra</i> , 64(3), 78–102.
3.	Marcinkevičienė, R. (2008). <i>Žanro ribos ir paribiai. Spaudos patirtys.</i> Vilnius: Versus Aureus.
4.	Wallwork, A. (2011). <i>English for writing research papers.</i> New York: Springer.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Rūta Petrauskaitė	VDU	prof. habil. dr.	ruta.petrauskaitė@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG9001	10	Vytauto Didžiojo universitetas Šiaulių universitetas Lietuvių kalbos institutas Klaipėdos universitetas		

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

SPECIALUSIS DALYKAS DISERTACIJOS TEMA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

SPECIAL COURSE ON THE TOPIC OF DISSERTATION

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1,7
Konsultacijos	1,1
Individualus darbas	7,2

Anotacija lietuvių kalba

Šis dalykas skirtas filologijos mokslo krypties doktorantūros studijų programos studentams. Jo tikslas – suteikti teorinius ir metodinius pagrindus, reikalingus moksliniam disertacijos tyrimui. Šio kurso metu daugiausia dėmesio skiriama: 1) teoriniams filologijos krypties mokslinių tyrimų klausimams pristatyti; 2) filologijos krypties mokslinių tyrimų metodologijai.

Anotacija anglų kalba

This subject is aimed at the students of doctoral studies in philology. The main purpose is provide the theoretical and methodical foundations needed for dissertation scientific research. It focuses on: 1) the overview of theoretical verb semantic relations; 2) create semantic research methodology.

Dalyko tikslai

Jo tikslas – suteikti teorinius ir metodinius pagrindus, reikalingus moksliniam disertacijos tyrimui.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Dalyko turinį ir studijų metodus lemia specialiojo dalyko tema.

Studijų pasiekimų vertinimas

Nustato doktoranto vadovas.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr. Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.

Doktoranto vadovas rekomenduoja literatūrą, atsižvelgdamas į specialaus dalyko temą.

Papildoma literatūra

Eil. Nr. Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.

Doktoranto vadovas rekomenduoja literatūrą, atsižvelgdamas į specialaus dalyko temą.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Doktoranto vadovas			

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG8002	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Užsienio kalbų, literatūros ir vertimo studijų
		Lietuvių kalbos institutas	Baltų kalbų ir vardyno tyrimų centras	

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

GRETINAMOJI KALBOTYRA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

CONTRASTIVE LINGUISTICS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,37
Konsultacijos	1,11
Seminarai	0,37
Individualus darbas	3,15

Anotacija lietuvių kalba

Dalyko tikslas – suteikti doktorantams profesionalių žinių apie šiuolaikinę gretinamąją kalbotyrą bei jos dabartines vystymosi tendencijas ir praktinių naudojimosi gretinamaisiais metodais įgūdžių. Teorinių gretinamosios kalbotyros problemų apžvalga kurse derinama su jų praktiniais sprendimais atliekant konkrečius projektus. Kurso empirinę medžiagą sudaro kelių indoeuropiečių kalbų duomenys, bet pagrindinis dėmesys skiriamas lietuvių kalbos specifikai lyginant ją su anglų kalba. Kursas padeda aiškiai suvokti gimtosios ir kitų kalbų panašumus ir skirtumus, pagilina bendrosios kalbotyros žinias ir pagerina bendrąją komunikacinę kompetenciją.

Anotacija anglų kalba

The course aims to equip students with professional knowledge regarding the origin, methodology, and major trend shifts in Contrastive linguistics (CL) with special emphasis on current methods of contrastive research suitable for analysing different levels of language. It surveys the main theoretical problems of Contrastive linguistics and develops the necessary skills for the application of theoretical expertise in carrying out small-scope research projects. The course mainly focuses on the comparison of English and Lithuanian although, where appropriate, it uses data from other Indo-European languages. In addition, the course enhances general linguistic awareness and improves communicative competences of students.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Šiuolaikiniame pasaulyje vyksta intensyvūs globalizacijos procesai, todėl kontaktuoja kalbos, kultūros, žmonės. Šiuolaikinė daugiakalbė ir daugiakultūrė visuomenė jau savaime suponuoja poreikį mokėti ir naudoti bent kelias kalbas. Moksliniu požiūriu, gretinant ar lyginant kalbas, ryškėja kiekvienos kalbos ypatybės, kalbų panašumai ir skirtumai, parodomas kalbos unikalumas, jos ryšys su kultūra, tautos mentalitetu. Gretinimas išryškina lyginamų kalbų bendrąsias ir specifines ypatybes visuose struktūros lygmenyse ir tai lemia taikomąjį gretinamosios kalbotyros pobūdį (pvz. kalbų mokymui, vertimui, leksikografijai ir kt.). Gretinamoji kalbotyra kaip savarankiška tyrimų sritis yra artimai susijusi ne tik su kalbų tipologija ir universalijų lingvistika, bet ir etnolingvistika, psicholingvistika, sociolingvistika. Dalykas aktualus, nes suteikia ne tik teorinių žinių gretinamiesiems kelių kalbų tyrimams, bet ir ugdo gebėjimus praktiškai taikyti įgytas teorines žinias ir šiuolaikinius tyrimo metodus konkrečioms lingvistiniams reiškiniams analizuoti keliose kalbose.

Dalyko tikslai

Dalyko tikslas – atskleisti gretinamosios kalbotyros vystymosi ypatybes bei ryškėjančias tam tikras paradigmos kaitos tendencijas ir teorinių žinių pagrindu suformuoti praktinius įgūdžius, kurie leistų savarankiškai analizuoti ir gretinti kalbinius reiškinius įvairiuose lygmenyse.

Išklausę kursą, studentai gebės:

- profesionaliai naudotis pagrindiniais gretinamosios kalbotyros metodais atliekant kelių kalbų

tyrimus įvairiuose lygmenyse, i.e. palyginti kelių kalbų leksines reikšmes ir gramatines bei sintaksines kategorijas;

- sugretinti kai kurių teksto rūšių kūrimo principus skirtingose kalbose bei kultūrose;
- identifikuoti kultūrinius skirtumus įvairiuose šnekos aktuose;
- apibendrinti ir interpretuoti kokybinių ir kiekybinių tyrimų rezultatus.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Gretinamųjų kalbų tyrimų aktualumas. Gretinamosios kalbotyros santykis su lingvistine tipologija. Gretinamoji kalbotyra ir negimtųjų kalbų mokymas (-is): tarpusavio santykio problemos. Gretinamoji kalbotyra ir vertimo studijos
2. Vienakrypčio ir daugiakrypčio gretinimo specifika. Gretinamųjų kalbos dalykų tipai: konvergentinis, divergentinis ir ekvivalentiškas. Gretinimo lygmenys. *Tertium comparationis*.
3. Semantiniai žodžio reikšmės apimčių tyrinėjimai: siauresnės ir platesnės apimties reikšmės lietuvių kalboje. Daugiarėkšmių žodžių atitikmenys. Semantinių grupių palyginimas.
4. Gramatinių kategorijų gretinimas, siekiant išryškinti kalbų savitumus. Giminės kategorija įvairiose kalbose. Gramatiniai giminės raiškos būdai.
5. Skaičiaus kategorija vardažodžių bei veiksmažodžių sistemose.
6. Vardažodinė grupė. Linksnių reikšmės lietuvių kalboje bei jų atitikmenys kitų kalbų prielinksniuose junginiuose.
7. Veiksmažodžio laikų sistemų gretinimas. Veiksmažodžio rūšies samprata bei sangražiniai veiksmažodžiai. Tranzityvumo sąvoka. Nuosakos kategorijos paradigma. Modalumo tipai. Veikslas tarp kitų veiksmažodžio kategorijų.
8. Žodžių tvarka sakinyje. Aktualiosios skaidos ypatybės.
9. Tipiškų šnekos aktų – prašymo, paliepimo, atsiprašymo, užuojautos, sveikinimo ir kt. kultūriniai savitumai.
10. Gretinamoji teksto ir diskurso analizė.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas (metodo pristatymas) – 30 %, darbas seminaruose (privalomos literatūros analizė) – 20 %; egzaminas (kuriame atsakoma į paskaitose, seminaruose ir savarankiškai nagrinėtus gretinamosios kalbotyros klausimus) – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Gudavičius, A. <i>Gretinamoji semantika</i> , Šiaulių universiteto leidykla, 2007.
2.	Chesterman, A. <i>Contrastive Functional Analysis</i> . John Benjamins, 1998.
3.	di Pietro, R.J. <i>Language Structures in Contrast</i> . Rowley, MA: Newbury House, 1971.
4.	Fisiak, J. (ed.). <i>Further Insights into Contrastive Analysis</i> , John Benjamins, 1990.
5.	Holvoet, A., Semėnienė, L. <i>Gramatinių kategorijų tyrimai</i> , Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2004.
6.	James, C. <i>Contrastive Analysis</i> , Longman, 1980.
7.	Johansson, S. <i>Seeing Through Multilingual Corpora: On the Use of Corpora in Contrastive Studies</i> . Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins, 2007.
8.	Krzyszowski, T. <i>Contrasting Languages: The Scope of Contrastive Linguistics</i> , Mouton, 1990.
9.	Lado, R. <i>Linguistics Across Cultures: Applied Linguistics for Language Teachers</i> . Ann Arbor, MI: University of Michigan Press, 1957.
10.	Taboada, M. et al. Functional and Corpus Perspectives in Contrastive Discourse Analysis. <i>Linguistics and the Human Sciences</i> 6: 1-16, 2012.
11.	Wenguo, P. and Wai Mun, T. <i>Contrastive Linguistics. History, Philosophy and Methodology</i> . Continuum, 2007.
12.	Willems, D., Defrancq, B., Colleman, T., Noël D. (eds). <i>Contrastive Analysis in Language. Identifying Units of Comparison</i> . Palgrave Macmillan, 2004.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Biber, D. <i>Dimensions of Register Variation. A Cross-Linguistic Comparison</i> . Cambridge University Press, 1995.
2.	Enkvist, N. E. Contrastive text linguistics and translation. In L. Grähs, G. Korlén

	and B. Malmberg (eds). <i>Theory and Practice of Translation</i> , p.169–188. Berne: Peter Lang, 1978.
3.	Firbas, J. <i>Functional sentence perspective in written and spoken communication</i> , Cambridge University Press, 1992.
4.	Granger, S., Lerot, J., S. Petch-Tyson (eds). <i>Corpus-Based Approaches to Contrastive Linguistics and Translation Studies</i> , Rodopi, 2003.
5.	Jaszczolt, K., Turner, K. (eds). <i>Meaning Through Language Contrast</i> . 1-2 vols. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins, 2003.
6.	Kalėdaitė, V. The Contrastive Analysis Debate. <i>Darbai ir dienos</i> 3(12): 79-86, 1996.
7.	Kalėdaitė, V. <i>Existential Sentences in English and Lithuanian: A Contrastive Study</i> , Peter Lang, 2002.
8.	Katinas, D. Takoskyra tarp gretinamosios leksikologijos ir vertimo mokslo. <i>Kalbotyra</i> 58:46-57, 2008.
9.	Teich, E. <i>Cross-Linguistic Variation in System and Text. A Methodology for the Investigation of Translations and Comparable Texts</i> , Mouton de Gruyter, 2003.
10.	Valeckienė, A. <i>Funkcinė lietuvių kalbos gramatika</i> , Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1998.
11.	Wierzbicka A. <i>Cross-Cultural Pragmatics: The Semantics of Human Interaction</i> . Walter de Gruyter, 1991.
12.	Župerka K., Kvašytė R. Apie lietuvių ir latvių kalbų gretinamosios stilistikos perspektyvas. <i>Lietuvių ir latvių gretinamosios stilistikos klausimai</i> , 2006, p. 31–39.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Violeta Kalėdaitė	VDU	Prof. dr.	violeta.kaledaite@vdu.lt
2.	Grasilda Blažienė	LKI	Prof. dr.	grasilda.blaziene@lki.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG8003	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Lituanistikos
		Lietuvių kalbos institutas	Sociolingvistikos centras	

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

SOCIALINĖ IR PSICHOLOGINĖ LINGVISTIKA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

SOCIO- AND PSYCHOLINGUISTICS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos ir seminarai	1
Konsultacijos	0,5
Individualus darbas	3,5

Anotacija lietuvių kalba

Doktorantai susipažins su psicholingvistikos ir sociolingvistikos teorijomis, kalbos kūrimo ir supratimo raida, kalbos funkcionavimu socialiniuose kontekstuose, kalbos politika. Jie išmoks taikyti psicholingvistinių ir sociolingvistinių tyrimų metodus, analizuoti ir kritiškai vertinti kalbą ir visuomenę iš socialinės ir psichologinės perspektyvos.

Anotacija anglų kalba

Students will analyse how individuals comprehend, produce, and acquire language, how language is used in the different environments of the society. They will understand new theoretical and methodological trends of Socio- and Psycholinguistics and will be able to apply these new skills in practice. The broader processes in socio- and psycholinguistics will be presented in order to see and understand cultural perspective.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Socialinė ir psichologinė lingvistika padeda suprasti individo ir visuomenės kalbinį elgesį šiandiniame globaliame pasaulyje, atskleisti kalbos kitimo priežastis. Šiandien kyla problemų suvokti kalbos raidos klausimus, švietimo politikos tendencijas dvikalbės ir daugiakalbės bei daugiakultūrės visuomenės kontekste, todėl šis dalykas padės suvokti sudėtingus kalbos įsisavinimo, vartosenos, kitimo, plitimo ir kt. klausimus. Dalykas aktualus, nes suteiks ne tik teorinių ir metodologinių žinių, bet ir gebėjimų praktiškai taikyti įgytas žinias konkrečiai kalbos aktualijai spręsti.

Dalyko tikslai

Suteikti žinių ir išugdyti gebėjimus

- analizuoti kalbos reiškinius taikant psicholingvistikos sociolingvistikos teorijas ir metodus;
- sudaryti ir atlikti eksperimentinius testus, klausimynus ir kt. užduotis;
- interpretuoti ir apibendrinti kokybinių ir kiekybinių tyrimų rezultatus;
- vertinti individo, grupės ir visuomenės kalbinį elgesį globalaus daugiakalbčio pasaulio kontekste;
- stebėti, analizuoti ir apibendrinti kalbos (švietimo) politikos klausimus, išmanyti kalbų kontaktų ypatumus, kodų kaitą, jos priežastis.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Sociolingvistinių tyrimų sritys, metodai ir pagrindinės sąvokos. Sociolingvistinis požiūris į kalbos variantiškumą ir kitimą. Visuomenės ir kalbos raidos sąsajos: nacionalizmas, urbanizacija, internacionalizacija. Akulturacija ir akomodacija. Tarmių niveliacija, socialinių tinklų ir masinės informacijos priemonių įtaka kalbinėms nuostatomis ir viešosios kalbos kitimui. Bendrinės kalbos vieta postmodernioje visuomenėje. *Literatūros skaitymas ir analizė, diskusijos. Individualūs pranešimai pasirinkta tema.*

2. Kalbos ideologijos. Daugiakalbystė, anglų kalbos vaidmuo ir naujoji ekonomika. Kalbų kontaktų tyrimai. Kalba ir socialinė tapatybė. Kalbos prestižas, kalbinių nuostatų svarba. Miesto kalbiniai kraštovaizdžiai. *Literatūros skaitymas ir analizė, diskusijos. Lauko tyrimas lingvistinio kraštovaizdžio tema, pranešimai.*

3. Kokybiniai ir kiekybiniai tyrimo metodai: apklausa, struktūruoti ir giluminiai interviu, etnografinio stebėjimo metodai, nuostatų eksperimentai. *Literatūros skaitymas ir analizė, diskusijos. Pasirinkto metodo pristatymas ir taikymas bandomajam tyrimui.*

4. Kalbos įsisavinimas, kūrimas ir supratimas. Kalbos riktai ('slips of the tongue'). Ankstyvoji kalbos raida. Kalbos įsisavinimas: universalijos, specifiniai kalbos ir vaiko individualūs skirtumai. Netipiška vaikų kalbos raida. Dvikalbystė ir daugiakalbystė vaikystėje. Dvikalbis švietimas. *Literatūros skaitymas ir analizė, diskusijos. Pranešimas pasirinkta tema.*

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas (metodo projektas) – 30 %, darbas seminaruose (literatūros analizė) – 20 %, egzaminas (tyrimo projektas) – 50 % galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bloomaert J. <i>The Sociolinguistics of Globalization</i> . Cambridge University Press, 2010.
2.	Bourdieu P. <i>Language and Symbolic Power</i> . Polity, 1991.
3.	Crystal D. <i>English as a Global Language</i> . Cambridge University Press, 1997.
4.	Christ D.M.G. <i>Language and the City: Language and Globalization</i> . Palgrave Macmillan, 2007.
5.	De Houwer A. <i>The acquisition of two languages from birth: A case study</i> . Cambridge University Press, 1990.
6.	Extra G., Gorter D. <i>Multilingual Europe: Facts and Policies</i> . de Gruyter, 2008.
7.	Fiedler S. English As A Lingua Franca – A Native-Culture-Free Code? Language Of Communication Vs. Language Of Identification. <i>Apples – Journal of Applied Language Studies</i> . 5(3): 79-97, 2011.
8.	Fletcher P., MacWhinney B. (eds.). <i>The handbook of child language</i> . Blackwell, 1995.
9.	Karmiloff-Smith Annete & Karmilof Kyra. <i>Pathways to Language. From Fetus to Adolescent</i> . Harvard University Press, 2002.
10.	Kasatkina, N., T. Leončikas. <i>Lietuvos etninių grupių adaptacija: kontekstas ir eiga</i> , Eugrimas, 2003.
11.	Maegaard M., Gregersen F., Quist P. and Normann Jørgensen P. (eds.). <i>Language Attitudes, Standardization and Language Change</i> . Novus, 2009.
12.	Shohamy E., Gorter, D. (eds.). <i>Linguistic Landscape: Expanding the Scenery</i> . Routledge, 2008.
13.	Wei L., Auer P. (eds.). <i>Handbook of Multilingualism and Multilingual Communication</i> . de Gruyter, 2009.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Cenoz J. <i>Towards Multilingual Education: Basque Educational Research from an International Perspective</i> . Multilingual Matters, 2009.
2.	Chiswick B. R. The Economics of Language: An Introduction and Overview. <i>IZA Discussion Papers</i> . 3568: 2-29, 2008.
3.	De Swaan A. <i>Words of the World</i> . Polity, 2001.
4.	Genesee F. Bilingual first language acquisition: Exploring the limits of the language faculty. In M. McGroarty (Ed.), <i>21st Annual Review of Applied Linguistics</i> . Cambridge University Press. 153-168, 2001.
5.	Genesee F. Rethinking bilingual acquisition. In J. M. de Waele (Ed.), <i>Bilingualism: Challenges and directions for future research</i> . Multilingual Matters, 2003, 158-182.
6.	Heller M. Globalization, The New Economy, And The Commodification Of Language And Identity. <i>Journal of Sociolinguistics</i> , 7 (4) November: 473-492, 2003.
7.	House J. English As A Lingua Franca: a Threat To Multilingualism? <i>Journal of Sociolinguistics</i> 7 (4): 556-578, 2003.
8.	Piller I. Multilingualism and Social Exclusion. In <i>The Routledge Handbook of Multilingualism</i> . M. Martin-Jones, A. Blackledge, A. Creese (eds.). Oxon: Taylor and Francis Books. 281-296, 2012.
9.	Spolsky B. <i>Language policy. Key topics ins sociolinguistics</i> . CUP, 2004.
10.	Thomason Sarah Grey. <i>Language Contact. An Introduction</i> . Edinburgh University Press, 2001.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis	Elektroninio pašto adresas
------	-----------------	-------------	-------------	----------------------------

Nr.			vardas, mokslo laipsnis	
1.	Ineta Dabašinskienė	VDU	Prof. dr.	ineta.dabasinskiene@vdu.lt
2.	Loreta Vaicekauskienė	LKI	Doc. dr.	loreta.vaicekauskiene@lki.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG9002	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Lituanistikos
		Lietuvių kalbos institutas	Baltų kalbų ir vardyno tyrimų centras	

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

KALBOTYROS KRYPTYS IR METODAI

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

LINGUISTIC TRENDS AND METHODS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1
Seminarai	0,5
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba

Doktorantai supažindinami su svarbiausiomis XX ir XXI a. kalbotyros kryptimis. Analizuojami struktūrinės ir generatyvinės lingvistikos principai ir metodai bei šių kalbotyros krypčių įtaka tolesnei lingvistikos raidai. Aptariami modernių krypčių (sociolingvistikos, kognityvinės lingvistikos, kompiuterinės lingvistikos ir kt.) teoriniai pagrindai ir metodologija, jų reikšmė lingvistiniam mąstymui.

Anotacija anglų kalba

Postgraduate students are introduced with the main linguistics trends of the 20th and 21st centuries. The principles and methods of structural and generative linguistics will be analysed as well as the influence of these linguistics trends on further development of linguistics. The course also analyses the theoretical foundations and methodology of the modern linguistics trends (sociolinguistics, cognitive linguistics, computational linguistics, etc.) and their importance for linguistic thinking.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kursas lavina lingvistinio mąstymo kultūrą ir analitinius gebėjimus, suteikia šiuolaikinių teorinių bei metodologinių kalbotyros krypčių gilesnį suvokimą ir praktinio taikymo įgūdžių. Studentai įgyja kompetenciją apibrėžti, nagrinėti bei įvertinti įvairias teorines kalbotyros problemas. Platesnės lingvistinės perspektyvos aptarimas padeda suprasti, analizuoti ir praktiškai taikyti įvairias lingvistines teorijas.

Dalyko tikslai

Dalyko tikslas – pažinti ir kritiškai įvertinti skirtingas lingvistines hipotezes ir teorinius požiūrius.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. *Trumpa kalbotyros raidos apžvalga ir struktūrinės kalbotyros atsiradimas*. Apžvelgiami svarbesni kalbotyros darbai iki XX a. pirmosios pusės ir jų įtaka tolesnei kalbotyros raidai. Aptariamos struktūralizmo filosofinės ir metodologinės ištakos, struktūros sąvoka, svarbiausi struktūros tyrimo principai (F. de Saussure, C. Levi-Strauss ir kt.).

II tema. *Praho mokykla*. Supažindinama su svarbiausiais atstovais, analizuojami pagrindiniai pasiekimai fonologijos, sakinio aktualiosios skaidos, bendrinės kalbos teorijos ir kt. srityse.

III tema. *Kopenhagos mokykla – abstrakčioji struktūrinės kalbotyros atmaina*. Aptariamos ištakos (F. de Saussure, danų kalbotyros tradicijos, filosofinės ir loginės prielaidos). Analizuojami svarbiausi pasiekimai: funkcijos, formos ir substancijos supratimas; kalbos reiškinių stratifikacija; sinkretizmas ir neutralizacija; redukcija ir katalizė; izomorfizmas; kategorijos ir jų nustatymo principai. Aptariama kalbos raidos koncepcija ir konkretūs diachroniniai tyrimai, baltistikos darbai, poveikis vėlesnėms kalbotyros kryptims (J. Kurylowiczius, stratifikacinė lingvistika, klasikinė fonologija).

IV tema. *Deskriptyvinė lingvistika – empirinio kalbos aprašymo technika ir metodika*. Aptariamos istorinės ir metodinės ištakos (L. Bloomfieldas ir E. Sapiras; jų mokslinė veikla ir svarbiausios metodologinės idėjos) ir svarbiausi atstovai; deskriptyvistų teorinė sistema; biheivioristinė psichikos ir semantikos interpretacija. Aiškinamas ontologijos ir metodologijos santykis, aprašymo (deskripcijos) prioritetas. Glotochronologija.

V tema. *Modernios fonologijos kryptys*. Trumpai aptariama generatyvinės fonologijos atsiradimas, aiškinami autosegmentinės, metrinės fonologijos ir optimalumo teorijos principai.

VI tema. *Transformacinė (generatyvinė) gramatika*. Supažindama su mokyklos atsiradimo priežastimis ir sąlygomis, pagrindiniais mokyklos kūrėjais. Aptariama vidinė (gilioji) ir išorinė sakinio struktūra ir pastarosios transformacijų tipai. Analizuojami sakinio modifikatoriai ir pagalbinės kategorijos, pakeliui aptariant leksinį ir semantinį frazių struktūros komponentus. Pateikiama psicholingvistinė ir metodologinė transformacinės teorijos pagrindų kritika. Apžvelgiami lituanistiniai transformacinės lingvistikos darbai.

VII tema. *Vidinių (semantinių) linksnių teorija*. Aptariami vidinio linksnio sąvoka, jos santykis su gramatiniais linksniais ir „išorinė“ vidinių linksnių raiška įvairaus tipo kalbose.

VIII tema. *Kalbos raidos koncepcijos*. Supažindinama su jaunagramatikų teoriniu palikimu ir jo įtaka sociolingvistikai ir šiuolaikinės kalbos raidos hipotezėms (W. Labovo ir kt. darbai). Aiškinami ekonomijos principo empiriniai pagrindai (A. Martinet, W. Moultonas). Aptariamos kalbos raidos ir tipologijos sąsajos (R. Jakobsonas ir kt.).

IX tema. *Kompiuterinė lingvistika. Funkcinė gramatika*. Aptariamos metodologinės ištakos, pabrėžiant tų kalbotyros krypčių radimosi poreikį. Supažindinama su Prahos generatyvine funkcinė gramatika (Sgall ir kt.), *Role and Reference Grammar* (Foley, Van Valin), Halliday'o funkcinė gramatika.

X tema. *Kognityvinė kalbotyra*. Supažindinama su kognityvinės kalbotyros ypatumais ir prototipų teorija.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas (privalomos literatūros analizė) ir darbas seminaruose – 50 % pažymio.

Egzaminas (kuriame atsakoma į paskaitose, seminaruose ir savarankiškai nagrinėtus kalbotyros teorijos ir istorijos klausimus) – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Čermak, F., Kalbos tyrimo metodai. In.: <i>Darbai ir Dienos</i> , Nr. 10(19), 1999, 233–276.
2.	Harris, Z. S. <i>Structural linguistics</i> . University of Chicago Press, 1960. Prieiga per internetą: https://archive.org/details/structurallingu00harr
3.	Ivič, M. <i>Lingvistikos kryptys</i> , Mintis, 1973.
4.	Lyons, J. <i>Language and Linguistics: An Introduction</i> , Cambridge University Press, 2002
5.	Steven E. Weisler S. E., Milekic S. <i>Theory of Language</i> . Massachusetts Institute of Technology, 1999. http://www.theoryoflanguage.com/index.html
6.	Radford, A. <i>Transformational Grammar</i> . Cambridge, 1988.
7.	Ungerer, F., Schmid, H.-J. <i>An Introduction to Cognitive Linguistics</i> , Longman, 1996.
8.	Biber, D., Conrad S., Reppen R., <i>Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use</i> , Cambridge University Press, 1998.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bloomfield, L. <i>Introduction to the Study of Language</i> . New York, 1914. Prieiga per internetą: https://archive.org/details/introductiontost00bloo
2.	Girdenis, A. <i>Teoriniai lietuvių fonologijos pagrindai</i> , Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2003.
3.	Hjemslevas, L. <i>Kalba: Įvadas</i> . Vilnius, 1995.
4.	Kager, R. <i>Optimality theory</i> . Cambridge, 1999.
5.	Sapir, E. <i>Language: An introduction to the study of speech</i> . New York, 1921. Prieiga per internetą: http://www.gutenberg.org/ebooks/12629
6.	Saussure, F. De, <i>Course in general linguistics</i> . New York, 1959. Prieiga per internetą: https://archive.org/details/courseingeneral100saus
7.	Trubetzkoy, N. S. <i>Principles of Phonology</i> . Berkeley, 1969 arba Trubetzkoy, N. <i>Grundzüge der Phonologie</i> . Göttingen, 1977.
8.	Vykypel B. <i>Hjemslevo glosematika ir baltų kalbų fonologija</i> . Vilnius, 2005.
9.	Hopper P.J., Traugott E., <i>Grammaticalization</i> . Cambridge, 2003.
10.	Haiman, J. Iconicity // Asher R.E. (ed.), <i>The Encyclopedia of Language and Linguistics</i> , Oxford, 1994, p. 1629–1633

11.	Lakoff, G., <i>Women, Fire, and Dangerous Things. What Categories Reveal about the Mind</i> , Chicago, 1987.
-----	--

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Asta Kazlauskienė	VDU	Prof. dr.	asta.kazlauskiene@vdu.lt
2.	Grasilda Blažienė	LKI	Prof. dr.	grasilda.blaziene@lki.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG9003	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Lituanistikos
		Šiaulių universitetas	Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų	Lietuvių kalbotyros, literatūros ir komunikacijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

ŠNEKOS AKTŲ PRAGMATIKA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

PRAGMATICS OF SPEECH ACTS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1,1
Konsultacijos	1
Seminarai	0,6
Individualus darbas	2,3

Anotacija lietuvių kalba

Doktorantūros studijų dalyko tikslas – suteikti žinių apie šnekos aktų teoriją ir išugdyti gebėjimus atpažinti ir analizuoti pagrindinį lingvistinės pragmatikos objektą – įvairius sakytinius ir rašytinius šnekos aktus remiantis lingvistinės pragmatikos metodais.

Anotacija anglų kalba

The aim of the course is to provide its students with basic knowledge on Speech Act theory together with the linguistic competence to identify and analyse speech acts as they occur in real life situations both in written and oral media.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kursas aktualus ne tik kaip akademinis žinių šaltinis, bet taip pat ir kaip mokslininko asmenybę ir jo perkeliamuosius analitinius gebėjimus ugdanti priemonė.

Dalyko tikslai

Kursu siekiama išmokyti studentus palyginti skirtingų autorių pateikiamas šnekos akto sampratas, paaiškinti šnekos akto struktūrą pateikiant pavydžių, sugretinti įvairius šnekos aktų tipus paaiškinant jų skirtumus, apibūdinti sėkmingo šnekos akto sąlygas, analizuoti šnekos aktus remiantis lingvistinės pragmatikos metodais.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Tema I. Šnekos aktų teorijos (R. Jakobsono komunikacijos modelis; J. L. Austin, J. R. Searle ir H. P. Grice teorijos).
 Tema II. Šnekos aktų teorijos taikymas lietuvių kalbotyroje.
 Tema III. Kalbinės veiklos sąlygos.
 Tema IV. Šnekos akto struktūra.
 Tema V. Performatyvo samprata ir tipai.
 Tema VI. Eksplicitiniai ir implicitiniai pasakymo komponentai: lokucija, ilokucija, perlokucija.
 Tema VII. Šnekos aktų tipologija (komisyvai, asertyvai, deklaratyvai, ekspresyvai, direktyvai).
 Tema VIII. Etiketo aktai.
 Tema IX. Šnekos akto dalyvių socialiniai vaidmenys ir jų klasifikacija.
 Tema X. Šnekos aktų vertinamieji aspektai (adresato įvardijimas, honorifikacija).
 Tema XI. D. Hymes šnekos aktų etnografija.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas (privalomos literatūros analizė) ir darbas seminaruose – 50 % galutinio pažymio.
 Egzaminas (kuriame atsakoma į paskaitose, seminaruose ir savarankiškai nagrinėtus gretinamosios kalbotyros klausimus) – 50 % galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. | Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.

Nr.	
1.	Austin, J. L. <i>How to do things with words</i> . Oxford, 1963.
2.	Bach, K. Speech Acts and Pragmatics. In: M. Devitt, R. Hanley, eds. <i>The Blackwell Guide to the Philosophy of Language</i> , Blackwell Publishing, pp. 147–167. 2006.
3.	Black, E. <i>Pragmatic Stylistics</i> . Edinburgh University Press, 2006.
4.	Čepaitienė, G. <i>Lietuvių kalbos etiketas: semantika ir pragmatika</i> , Šiaulių universiteto leidykla, 2007.
5.	Gudavičienė, E. Directives in Lithuanian [Daktaro dis. santrauka], Vilnius, 2007.
6.	Hilbig, H. <i>Lietuvių ir anglų lingvistinis mandagumas: prašymai</i> . Vilnius, 2010.
7.	Hymes, D. Models of the Interaction of Languages and Social Life. In J. Gumperz. & D. Hymes (eds)
8.	<i>Directions in Sociolinguistics - The Ethnography of Communication</i> , Holt Rinehart & Winston, New York, 1972. 35–71.
9.	Leech, G. <i>Principles of Pragmatics</i> , Longman, 1995.
10.	Searle, J. R. <i>Speech acts</i> . New York, San Francisco, and London, 1969.
11.	Wierzbicka, A. Different cultures, different languages, different speech acts: Polish vs. English. In: <i>Journal of Pragmatics</i> , 9 (2-3), 1985. 145–178.
12.	Zaikauskas E. Teoriniai performatyvų pagrindai [Daktaro dis. santrauka], Vilnius, 2002.
13.	Yule, G. <i>Pragmatics</i> . Oxford: Oxford University Press, 1998.
14.	Župerka, K. <i>Reklamos tekstas: pragmatika, stilius, kalba</i> . Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2008.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Verschuereen, J. <i>Understanding Pragmatics</i> , Arnold Publishers, 1999.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Kazimieras Župerka,	ŠU	Prof. habil. dr.	k.zuperka@gmail.com
2.	Giedrė Čepaitienė	ŠU	Prof. dr.	g.cepaitiene@splus.lt
3.	Rūta Petrauskaitė	VDU	Prof. habil. dr.	ruta.petrauskaitė@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG9006	5	Šiaulių universitetas	Humanitarinis	Užsienio kalbų studijų

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

LEKŠINĖ SEMANTIKA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

LEXICAL SEMANTICS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1
Konsultacijos	0,5
Seminarai	0,5
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba

Leksinės semantikos studijų dalyko objektas yra kalbos leksinių vienetų turinys, semantiniai ryšiai ir struktūros. Studijų pagrindą sudaro fundamentalių semantikos sąvokų samprata: reikšmės, koncepto, kategorizacijos, konceptualiosios metaforos, leksinės sistemos. Analizuojama leksinių semantinių sistemų geografinė bei kultūrinė determinacija, kalbų pasaulėvaizdžio specifika. Laikomasi teorinės kognityvinės lingvistikos koncepcijos. Svarią studijų dalį sudaro semantinės analizės metodų studijos ir jų praktinis taikymas.

Anotacija anglų kalba

The course aims at the analyses of the meaning of lexical items, their semantic relationships and structures. The backbone of the course consists of the main conceptual items, such as meaning, sense, referense, category, metaphor, etc. A special attention is given for the methods of semantic analyses.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Išklausę kursą, doktorantai:

- susidarys argumentuotą pagrindinių semantikos sąvokų sampratą (reikšmės, koncepto, metaforos, semantinio ryšio, semantinės grupės);
- susipažins su pasaulio atspindėjimo leksinėje sistemoje principais ir ypatybėmis;
- suvoks leksinės semantinės sistemos struktūrą;
- įgis semantinės analizės įgūdžių, ypač taikant tekstynų lingvistikos metodus, skaitmeninius kalbos išteklius ir jiems analizuoti skirtą programinę įrangą.

Dalyko tikslai

Kalbos leksinio lygmens studijos. Susipažinimas su leksinių vienetų turinio samprata kognityvinės lingvistikos paradigmoje. Susipažinimas su pasaulio kategorizacijos leksinėje sistemoje ypatybėmis, kalbų leksinių semantinių sistemų specifika, žodžio semantinės struktūros interpretacija. Susipažinimas su leksinės sistemos struktūra: nuo semiamos iki semantinių laukų. Susipažinimas sus reikšmių, žodžių, semantinių grupių aprašymo principais ir galimybėmis leksikografijos praktikoje.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Kalbos turinys: reikšminiai kalbos vienetai, kalbos vienetų reikšmės ir kalbančiųjų sąmonės turinys, pagrindinės reikšmės koncepcijos; reikšmės, sąvokos, koncepto ir prasmės gretinamoji analizė.

Leksikografinis reikšmės modelis: struktūrinė ir kognityvinė definicija, žodžio semantinė struktūra, žodžio semantinė analizė; paradigmminio ir sintagminio metodų taikymas.

Metaforos samprata: konceptualioji metafora versus tradicinė metafora; palyginamoji metaforų analizė.

Leksinė semantinė sistema: struktūra ir vidiniai ryšiai, leksinės semantinės grupė; leksikografinių šaltinių ir semantinių grupių aprašų analizė.

Kalbų leksinių semantinių sistemų savitumas: geografinė ir kultūrinė pasaulio kategorizacijos determinacija kalboje.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas (privalomos literatūros analizė) ir darbas seminaruose – 40 % galutinio pažymio.

Referato pasirinkta apibendrinta dalyko tema parengimas ir gynimas – 40 % galutinio pažymio.

Egzaminas (kuriame atsakoma į paskaitose, seminaruose ir savarankiškai nagrinėtus gretinamosios kalbotyros klausimus) – 20 % galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Aitchison, J. <i>Words in the Mind: An Introduction to the Mental Lexicon</i> , Oxford-New-York, 1994.
2.	Baldauf, Ch. <i>Metapher und Kognition: Grundlagen einer neuen Theorie der Alltagsmetapher</i> , Perter Lang, 1997.
3.	Gudavičius, A. <i>Gretinamoji semantika</i> , ŠU leidykla, 2007.
4.	Jakaitienė, E. <i>Leksinė semantika</i> , Mokslas, 1988.
5.	Krzyszowski T. P. <i>Angels and Devils in Hell</i> Warszawa, 1997.
6.	Lakoff, G., Johnson M. <i>Metaphors We Live by</i> , 1984.
7.	Marcinkevičienė R. <i>Žodžio reikšmė. Žodynai ir tekstynai</i> , VDU leidykla, 2011.
8.	Saeed, J. I. <i>Semantics</i> . Blackwell Publisher Ltd, 2000.
9.	Wierzbicka, A. <i>Semantics: Primes and universals</i> , Oxford University Pres, 1996.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Gudavičius A. Žodžio semantinė struktūra nominacijos požiūriu. <i>Filologija 2013 (18)</i> . BMK leidykla. 2013, p. 70-84.
2.	Gudavičius A. Reikšmė, sąvoka, konceptas ir prasmė. <i>Res Humanitariae</i> , X. Klaipėdos universiteto leidykla, 2011, p. 108-119.
3.	Gudavičius A. Syntagmatischer und paradigmatischer Forschungsweg in der semantischen Analyse. <i>Slovo a slovesnost</i> , 1994, s. 185-193.
4.	Gudavičius A. <i>Etnolingvistika</i> , ŠU leidykla, 2009.
5.	Gudavičius A. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas leksikos sistemiškumo požiūriu. <i>Lietuvių kalbotyros klausimai</i> , t. 37, 1997. P. 33-39.
6.	Jakaitienė E. <i>Leksikologija</i> . Vilniaus universiteto leidykla, 2009.
7.	Lakoff G., Turner M. <i>More Than Cool Reason. A Field Guide to Poetic Metaphor</i> . Chicago, 1989.
8.	<i>Probleme der semantischen Analyse</i> . Berlin, 1977.
9.	<i>Sprachliche Bewertung</i> . Warszawa, 1992.
10.	Кобозева И. М. <i>Лингвистическая семантика</i> . Москва, 2004.
11.	Вежбицкая А. <i>Язык. Культура. Познание</i> . Москва 1997.
12.	Вежбицкая А. <i>Понимание культур через посредство ключевых слов</i> . М., 2001.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Aloyzas Gudavičius	ŠU	Prof. habil. dr.	gudavicius@hu.su.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG9007	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Užsienio kalbų, literatūros ir vertimo studijų Lituanistikos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

DISKURSO ANALIZĖS KRYPTYS IR METODAI

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

APPROACHES TO DISCOURSE ANALYSIS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1
Seminarai	0,5
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba

Šis dalykas skirtas filologijos mokslo krypties doktorantūros studijų programos studentams. Jo tikslas – suteikti teorinius ir metodinius pagrindus, reikalingus tyrimams, paremtiems diskurso analize. Šio kurso metu daugiausia dėmesio skiriama: 1) diskurso analizės metodų įvairovei ir pagrindiniams principams; 2) išsamiam susipažinimui su pasirinktos diskurso analizės krypties metodologija, duomenų rinkimo ir analizės įrankiais bei būdais.

Anotacija anglų kalba

This subject is aimed at the students of doctoral studies in philology. The main purpose is to provide the theoretical and methodical foundations needed for research based on discourse analysis. This course overviews the broad variety of methodological approaches and research perspectives in discourse analysis and allows students to familiarize themselves with some methods in greater detail. The subject offers the possibility to gain the basic theoretical knowledge of the field in general and some specific empirical tools of the most relevant approaches.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kursas padeda kritiškai vertinti ir identifikuoti skirtingų diskurso analizės perspektyvų privalumus bei trūkumus. Jo metu studentai išmoksta pasirinkti aktualų tyrimo objektą ir sieti jį su diskurso analizės problematika, taikyti pasirinktam moksliniam tyrimui tinkamiausius diskurso analizės metodus, planuoti tiriamąjį darbą ir atskiras jo dalis pagal pasirinktą metodą, pasirinkti tinkamus duomenų rinkimo ir analizės įrankius, analizuoti ir interpretuoti skirtingus diskurso vienetus, strategijas, kalbinę ir nekalbinę raišką bei sieti tai su sociokultūriniu kontekstu.

Dalyko tikslai

Dalyko tikslas – pažinti ir kritiškai įvertinti skirtingas diskurso analizės kryptis ir metodus, parinkti tinkamą metodą pasirinktam tyrimo objektui ir jį taikyti.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Pagrindinės temos:

- Diskurso analizės pagrindinės kryptys.* Apžvelgiama teorinių ir metodologinių perspektyvų įvairovė, pagrindinės mokyklos ir atstovai. Supažindinama su diskurso analizės istorija.
- Diskurso analizės ir teksto lingvistikos sąveika.* Aptariama diskurso samprata; sąsajos tarp teksto, konteksto ir diskurso; pristatomos teksto funkcijos iš Halliday and Hasan perspektyvos.
- Diskursas ir komunikacija.* Aptariamas situacijos kontekstas, socialiniai diskurso kūrimo ir suvokimo veiksniai. Analizuojamas diskurso unikalumas ir intertekstualumas, vertinami pragmatiniai aspektai.
- Sociokultūriniai diskurso aspektai.* Aptariamos sąsajos tarp diskurso ir visuomenės, analizuojamas diskursas kaip veiksmas.
- Multimodalioji diskurso analizė.* Aptariama diskurso verbalioji raiška ir vizualieji aspektai bei sąveika tarp jų.
- Kritinė diskurso analizė.* Diskursas analizuojamas siejant jį su galia, ideologija, socialinėmis problemomis. Aptariamas institucinis diskursas ir jam būdingi naratyvai.

7. *Diskurso analizės ir tekstynų lingvistikos sinergija*. Apžvelgiamos metodų derinimo galimybės ir ribos.
8. *Diskurso tipai*. Analizuojamas rašytinis, sakytinis ir elektroninis diskursas atsižvelgiant į teksto multimodalią raišką.
9. *Pokalbio analizė*. Aptariamas etnografinis metodas. Pristatomi transkribavimo principai. Analizuojama pokalbio struktūra ir turinys.

Studijų pasiekimų vertinimas

Tiriamasis darbas – 50 %, egzaminas – 50 % galutinio pažymio

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1	Gee, J. P., & M. Handford (eds.). 2014. <i>The Routledge Handbook of Discourse Analysis</i> . Routledge.
2	Gee, J. P. 2014. <i>An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method</i> . Routledge.
3	Gee, J. P. 2014. <i>How to do Discourse Analysis: A Toolkit</i> . Routledge.
4	Scollon, R. S. W. Scollon, R. H. Jones. 2012. <i>Intercultural Communication: A Discourse Approach</i> . Malden: Wiley-Blackwell.
5	Bednarek, M., J. R. Martin. 2010. <i>New Discourse on Language: Functional Perspectives on Multimodality, Identity, and Affiliation</i> . London: Continuum.
6	Jewitt, C. (ed.) 2011. <i>The Routledge Handbook of Multimodal Analysis</i> . Routledge.
7	Aijmer K., and A. B. Stenström (eds.). 2004. <i>Discourse Patterns in Spoken and Written Corpora</i> . Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
8	Biber, D. 1988. <i>Variation across Speech and Writing</i> . Cambridge: Cambridge University Press.
9	Brown, P. and S. Levinson. 1994. <i>Politeness: Some Universals in Language Usage</i> . Cambridge: Cambridge University Press.
10	Brown, G., and G. Yule. 1989. <i>Discourse Analysis</i> . Cambridge: Cambridge University Press.
11	Crystal, D., and D. Davy. 1969. <i>Investigating English Style</i> . New York: Longman.
12	Fairclough, N. J. 1995. <i>Critical Discourse Analysis: the Critical Study of Language</i> . London: Longman.
13	Stenström, A.-B. 1994. <i>An Introduction to Spoken Interaction</i> . London and New York: Longman.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1	Jones, R. H. 2012. <i>Discourse Analysis: A Resource Book for Students</i> . Routledge.
2	Reisigl, M. & Wodak, R. 2001. <i>Discourse and Discrimination. Rhetorics of Racism and Antisemitism</i> . London: Routledge.
3	Renkema, J. 2004. <i>Introduction to Discourse Studies</i> . Amsterdam: John Benjamins.
4	Johnstone, B. 2002. <i>Discourse analysis</i> . Malden: Blackwell.
5	Bhatia, V. 1993. <i>Analysing genre: Language Use in Professional Settings</i> . London & New York: Longman.
6	Georgakopoulou, A. & D. Goutsos. 2004. <i>Discourse Analysis: An Introduction</i> . 2nd ed. Edinburgh University Press.
7	Fairclough, N. J. 2001. <i>Language and Power</i> . 2nd ed. Harlow: Longman.
8	Schiffrin, D. 1994. <i>Approaches to Discourse</i> . Oxford: Blackwell.
9	Schiffrin, D., D. Tannen, and H. E. Hamilton (eds.). 2001. <i>The Handbook of Discourse Analysis</i> . Oxford: Blackwell.
10	Swales, J. M. 1990. <i>Genre Analysis: English in Academic and Research Settings</i> . Cambridge: Cambridge University Press.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1	Jūratė Ruzaitė	VDU	Prof. dr.	jurate.ruzaitė@vdu.lt
2	Rūta Petrauskaitė	VDU	Prof. dr.	ruta.petrauskaite@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG8007	5	Šiaulių universitetas	Humanitarinis	Lietuvių kalbotyros, literatūros ir komunikacijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

LITERATŪRA IR FILOSOFIJA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

LITERATURE AND PHILOSOPHY

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1
Seminarai	0,5
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba

Kursas grindžiamas dar antikos laikus siekiančiu dviejų diskursų – literatūros ir filosofijos – nesutapimu, už kurio slypi judviejų giminiškumas, leidžiantis išanalizuoti pagrindinius prozos žanrus (apsakymą ir romaną) literatūros ir filosofijos santykio požiūriu. Doktorantai įgyja kompetenciją atpažinti minėtuose žanruose literatūros ir filosofijos santykį, perskaityti literatūros kūrinių filosofškai, pastebėti atskirų istorinių epochų savitumą ir skirtumus. Kursas lavina teorinio mąstymo kultūrą, analitinius ir lyginimo sugebėjimus. Studijų formos: paskaitos, seminarai, konsultacijos, savarankiškas studento darbas.

Anotacija anglų kalba

The aim of the course is to analyse the main literary genres, the short story and the novel, through the perspective of the relationship between literature and philosophy by drawing on the differences that go back to the ancient times between literary and philosophical discourses and underlying similarities. Students will be able to identify the relationship between literature and philosophy in these genres, treat a literary text from a philosophical perspective, and recognize the peculiarities and differences of particular historical periods. The course develops the culture of theoretical thinking, analytical skills, and the ability to draw comparisons. Study methods: lectures, seminars, independent work.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Literatūra ir filosofija kaip tarpdisciplininių studijų dalykas gali atverti netikėtas tiek literatūros, tiek filosofijos puses. Be to, toks studijų dalykas skatina doktorantus sieti skirtingas disciplinas, ieškoti, kas jas sieja ir kas jungia, o tai prisideda prie savarankiško doktorantų mąstymo ugdymo.

Dalyko tikslai

Išugdyti doktorantų gebėjimą apibūdinti literatūros ir filosofijos santykį kūrinyje, išvelgti filosofijos keliamą tikslą literatūros kūrinyje, nustatyti literatūros ir filosofijos nesutapimą ir giminiškumą literatūros kūrinyje, suvokti bendrą literatūros ir filosofijos raidą amžių bėgyje.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1 tema. **Literatūra ir idėjų istorija. Trys filosofškumo funkcijos literatūros tekste.** Čia kalbama apie tai, kad literatūra privalo atsižvelgti į idėjų raidą, o didieji literatūros pokyčiai (pvz. literatūros kryptys) negali plėtotis be filosofinio epochos pamato. Metodas – įtraukiančioji paskaita.

2 tema. **Filosofinio skaitymo problema** (seminaras). Čia kalbama apie tai, kokie yra literatūros/filosofijos santykiai. Filosofo įtaka rašytojui ar atvirkščiai, filosofijos egzistencija literatūros kūrinyje, epochos filosofinis peizažas, į kurį įsirašo literatūros tekstas. Metodas – grupės diskusija.

3 tema. **Filosofija ir literatūros teorija. Žanrų sistema.** Čia kalbama apie tai, kad bet koks teksto komentavimas yra susijęs su filosofijos istorija, kuri daugiau ar mažiau implicitiškai jį nulemia. Metodas – įtraukiančioji paskaita.

4 tema. **Novelė: įvykio žanras** (seminaras). Čia doktorantai turi galimybę įsitikinti, kad novelės pamatas yra įvykis, o novelė gali būti asmeninio pobūdžio arba beasmenė. Metodas – grupės diskusija.

5 tema. **Filosofinis literatūros paradoksas.** Čia kalbama apie tai, kad literatūra gali puikuotis savo specifiniu ryšiu su Idėja ir tiesa ir reikalauti naujo statuso ir naujos funkcijos: būti pamatu filosofijai,

pasiekusiai savo ribą. Metodas – įtraukiančioji paskaita.
 6 tema. **Literatūros idėja** (seminaras). Čia doktorantai diskutuoja apie tai, kaip XVIII a. gimsta nauja literatūros koncepcija. Metodas – grupės diskusija.
 7 tema. **Nuolatinis literatūros prieštaravimas**. Čia kalbama apie tai, kad nuo romantizmo laikų literatūra paveldėjo du bruožus: fragmentiškumą ir visuotinumą. Metodas – įtraukiančioji paskaita.
 8 tema. **Metaforos ontologija** (seminaras). Doktorantai išsiaiškina, kad „metafora savo visais esminiais bruožais lieka klasikinė filosofema, metafizinė sąvoka“ (J. Derrida). Metodas – grupės diskusija.
 9 tema. **Romano filosofija**. Čia kalbama apie tai, kad romanas kaip visų žanrų žanras įtraukia juos visus kaip diskursų tipus ir juos supriešina bei pajuokia. Metodas – įtraukiančioji paskaita.
 10 tema. **Filosofijos idėja – literatūra** (seminaras). Doktorantai išsiaiškina, kad literatūra visuomet egzistavo ir egzistuoja tik filosofijai. Metodas – grupės diskusija.

Studijų pasiekimų vertinimas

Seminarų analitiniai darbai raštu ir namų darbai – 50% galutinio pažymio.
 Egzaminas, kuriame literatūros ir filosofijos santykiu savarankiškai analizuojami nurodyti kūriniai – 50% galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Baranova J. <i>Filosofija ir literatūra: priešpriešos, paralelės, sankirtos</i> , Tyto alba, 2006.
2.	Platonas . <i>Valstybė</i> , Mintis, 1981.
3.	Habermas J. <i>Modernybės filosofinis diskursas</i> , Alma littera, 2002.
4.	Camus A. <i>Maištaujantis žmogus</i> , Kronta, 2006.
5.	Бикульчюс В. <i>Поэтика философского романа</i> . Вильнюс, 1988.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Eco U. <i>Atviras kūrinys</i> , Tyto alba, 2004.
2.	Descombes V. <i>Proust. Philosophie du roman</i> , Minuit, 1987.
3.	Bachelard G. <i>Svajonių džiaugsmas</i> , Vaga, 1993.
4.	Heideggeris M. <i>Rinktiniai raštai</i> , Mintis, 1992.
5.	Angoulvent A.-L. <i>Baroko dvasia</i> , Baltos lankos, 2005.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Vytautas Bikulčius	Šiaulių universitetas	Doc. dr.	vytautasbikulcius@yahoo.fr

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG8005	5	Šiaulių universitetas	Humanitarinis fakultetas	Lietuvių kalbotyros, literatūros ir komunikacijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

MENINĖS KALBOS POETIKA LITERATŪROS IR KITUOSE DISKURSUOSE

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

THE POETICS OF ARTISTIC LANGUAGE IN LITERARY AND OTHER DISCOURSES

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1,5
Seminarai	1
Individualus darbas	2

Anotacija lietuvių kalba

Meninės kalbos poetika nagrinėjama kaip vienas esminių literatūros ir kitų diskursų aiškinimo elementų. Poetikos sampratai pasitelkiamos skirtingos autorinės koncepcijos, skirtinga šios sąvokos vartoseną, metodologinis traktavimas. Literatūros poetika nagrinėjama per sąveiką su mitologijos, religijos, lingvistikos, didaktikos ar kitų menų diskursais. Nagrinėjama specifinė šiems diskursams priklausančių tekstų poetika, aktualizuojant literatūrinio diskurso reikšmingumą konkrečiu atveju. Atliekamas teorinis tam tikros poetikos problematikos tyrimas, juo remiantis – praktinė tekstų analizė.

Anotacija anglų kalba

Poetics of artistic language is analysed as one of the key elements of explaining literary and other discourses. Different conceptions of various authors are employed to understand the concept of poetics, its usage and methodological approaches. The poetics of literature is analysed through an interaction with mythological, religious, linguistic, didactic or other artistic discourses. Specific poetics of the texts belonging to these discourses is investigated by analysing the importance of the literary discourse in every concrete case. A theoretical research into some problems of poetics is conducted, and on the basis of it a practical analysis of texts is carried out.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Meninės kalbos poetika dalyko studijose formuluojama kaip vienas reikšmingiausių elementų literatūros ir kitų jai artimų diskursų perskaitymui, aiškinimui bei supratimui. Kursas aktualus kaip galimybė praplėsti ir pagilinti šio srities klausimų suvokimą, inicijuojant ir naujų su poetika susijusių problemų kėlimą. Skirtingus poetikos aspektus, konceptus ir problematiką nagrinėjant hermeneutiniu, fenomenologiniu, sociologiniu, naujojo istorizmo bei semiotiniu pagrindu, sudaroma galimybė didesnę dėmesį skirti konkrečiam teoriniam temos akiračiui, kuris aktualus doktoranto mokslinių interesų laukui, disertacijos temai. Kurso metu pateikiant platesnę tam tikrų poetikos koncepcijų bei temų akiratį (metaforos, komizmo, ritmo, žanro, stiliaus ir kita poetika), detalesnę klausimų detalesnę analizę atliekama atsižvelgiant į doktoranto disertacijos temą. Nagrinėjami ir paties doktoranto pasiūlyti tekstai. Kursas svarbus ne tik literatūros, bet ir kitų jai artimų, metonimiškai susijusių arba paralelinių diskursų poetikos tyrimais (mitologija, religija, didaktika, lingvistika, skirtingi menai ir kt.). Aktualizuojant abipusį atvirumą, nagrinėjama šių diskursų įtaka literatūros poetikai ir literatūrinės poetikos reikšmingumas pamokslo, spektaklio, retorikos ar kitų tekstų poetikos tyrimui. Kurso programoje studijų pradžioje pateikiant platųjį temų ir potemių vaizdą, konkrečiu studijų ir atsiskaitymo atveju programa ir užduotys yra patikslinamos, siaurinamos, sudarant galimybę aktualizuoti mokslinius doktoranto poreikius.

Dalyko tikslai

- 1) Pagilinti ir išplėsti pažintį su klasikinėmis moderniosiomis bei šiuolaikinėmis poetikos sampratomis bei autorinėmis koncepcijomis, jas nagrinėjant hermeneutikos, fenomenologijos, naujojo istorizmo klausimų akirtyje, literatūros sociologijos bei semiotikos principais.
- 2) Meninės kalbos poetiką įsisavinti kaip išskirtinį literatūros teksto ir kūrinio elementą, gebant jį analizuoti konkrečioje literatūroje, aktualizuojant estetinių ir lingvistinių, istorinių bei teorinių ir

- kitų dėsningumą sąveiką su konkrečiu tekstu kalba.
- 3) Analizuojant pasaulio ir lietuvių literatūros (ir kultūros) pavyzdžius, atskleisti literatūros ir kitų tekstų poetinių strategijų įvairovę.
 - 4) Suprasti religijos, filosofijos, mitologijos muzikos, teatro, retorikos, didaktikos, lingvistikos ir kitų diskursų dalyvavimą formuojantis literatūros poetikai, konkrečius literatūros tekstus gebant analizuoti šio dialogiškumo ar intertekstualumo pagrindu.
 - 5) Įsisavinti literatūrinės poetikos reikšmingumą skirtingų menų, religiniam, kultūriniam, socialiniam, didaktikos, lingvistikos ir kitiems diskursams, tam tikrus šių diskursų tekstus gebant analizuoti specifinės ir literatūrinės poetikos principais.
 - 6) Literatūros ir kitų diskursų poetikos analizei taikyti konkrečias autorines koncepcijas, teorinius ir metodologinius principus.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I. Poetikos (ir diskurso) sampratos ir apibrėžtys. Estetinės minties indelis į poetikos apibrėžtis, žanro ir tipologijos, stiliaus ir ritmo, vaizdo ir kiti poetikos klausimai nagrinėjami hermeneutikos bei fenomenologijos teoriniu pagrindu, aktualizuojant diskurso sąvoką ir jos santykį su poetika. Nagrinėjamos literatūros ir kitų diskursų didaktinės strategijos nuo Antikos iki šių dienų, labiau išryškinant Apšvietos laikotarpio specifinius bruožus. Įtraukiamosios paskaitos, seminaro (individualaus savarankiško darbo) metodais nagrinėjama mokslinė ir grožinė literatūra, rengiami pranešimai, refleksijos, pristatymai.

II. Metafora ir simbolis kaip poetikos problema. Aktualizuojant antikinės, viduramžiškos ir bendrai istorinės metaforos bei simbolio sampratos raidą, nagrinėjama šiuolaikinio požiūrio sklaida, metaforos ir simbolio kaip poetikos elementų specifika konkrečiuose literatūros ir kitų diskursų tekstuose. Paskaitos, seminaro (individualaus savarankiško darbo), kūrybinės užduoties metodais nagrinėjama mokslinė ir grožinė literatūra, numatomas rašto darbas seminaro metu arba šio poetikos aspekto analizė platesnės temos kontekste (pagrindinis rašto darbas).

III. Didaktinės ir estetiškos teksto intencijos. Nagrinėjamas šių strategijų įtampų laukas ir santykio variantai. Moralo (didaktinės tezės) poetika ir pavyzdžio retorika analizuojami kaip pamatinės didaktinio teksto poetikos priemonės. Semiotinis požiūris į verbalinį ir vizualų didaktinį tekstą. Paskaitos, seminaro (individualaus savarankiško darbo), diskusijų metodais nagrinėjama mokslinė ir grožinė literatūra.

IV. Literatūrinė komunikacija ir kitų diskursų poetika. Literatūros ir kitiems kultūros tekstams būdinga komunikacijos poetika nagrinėjama literatūros sociologijos principais. Organizuojama įtraukiamoji paskaita, seminaras, individualus savarankiškas darbas, užduotys raštu, iš šios temos numatant ir pagrindinį rašto darbą.

V. Komizmo (juoko) kultūra ir poetika literatūroje ir kituose diskursuose. Komizmas pristatomas kaip vienas reikšmingesnių poetikos aspektų, žvelgiant diskursyviu modernizmo požiūriu. Plačiau nagrinėjama tragikomizmo, žaidimo ir karnavalo poetika, ironijos ir grotesko istorija bei šiuolaikinė samprata. Į problematiką įvedant paskaitos metu, seminare numatomas teminis darbo pasidalinimas kiekvienam aktualizuojant vieną arba du komizmo aspektus, žodžiu atliekant pasirinkto teksto analizę, pateikiant pranešimą, numatant galimą aktualumą disertacijos temai.

VI. Vaikų ir jaunimo literatūros poetikos repertuaras. Temai atskleisti daugiausia nagrinėjama adresato įtaka poetikai ir adresanto išipareigojimai vaikų ir jaunimo literatūros diskurse. Analizuojama vaikystės semiotika pasaulinėje ir lietuvių literatūroje. Studijos vykdomos paskaitos, seminaro, netradicinės užduoties diskusijos metodais.

VII. Šiuolaikinės mitopoetikos ir teopoetikos koncepcijos. Aktualizuojant religijos, mito ir literatūros dialogą, per įtraukiamąją paskaitą aptariami tokie temos aspektai kaip Biblijos ir poezijos dialogas, Bažnyčios tėvų ir (viduramžių) mistikos poetika ir jos tradicija literatūroje, šventųjų gyvenimo poetika ir šventųjų vaizdavimas literatūroje, pamokslo ir homilijų poetika ir kt.; simbolio, archetipų ir ritualų kalba skirtingų diskursų mitopoetikoje. Žodžiu arba raštu per seminarą nagrinėjamas pasirinktas mitologijos, teologijos ar literatūros tekstas, atliekamos kūrybinės užduotys, pranešimai, numatant galimą aktualumą disertacijos temai.

VIII. Didaktika postmodernioje epochoje. Įtraukiamosios paskaitos ir seminaro metu nagrinėjamos tradicinės ir naujosios didaktikos poetikos formos. Pagrindiniai metodai – įtraukiamoji paskaita ir diskusija.

IX. Literatūros ir kitų menų poetika. Aptariama muzikos poetikos specifika ir jos apraiškos literatūrinėje poetikoje (ritmas ir kiti klausimai, garso meno samprata ir modernioji poezija). Kita potėmė – vaizduojamojo meno poetika ir vizualumas poezijoje (vaizduojamasis menas ir literatūros diskursas, vaizdas ir žodis, vizualumas ir poetinė kalba). Istorinė teatro ir dramos sąveika nagrinėjama parodant jos

reikšmingumą literatūrinės ir teatrinės poetikos tyrimams (sąlygiškas ir eksperimentinis teatras, postdraminio teatro ir dramos kalba ir kt.). Kino ir literatūrinės kalbos bendrumas bei specifika nagrinėjami per kino filosofijos prizmę, juslių kalbos poetiką ir kt. Seminare žodžiu atliekama detalesnė pasirinkto diskurso ir tam tikro teksto (tekstų) poetikos analizė (galimas grupinis darbo pasidalinimas), numatant temos aktualumą disertacijai.

Studijų pasiekimų vertinimas

50 proc. – analitinis tiriamasis rašto darbas arba du darbai, kurių temas doktorantas formuluoja pagal dalyko programą ir turinį, paskaitų ir seminarų temas, derindamas su dėstytoju. Už dalyką esant atsakingoms dviem dėstytojoms, paprastai rašomi du pagrindiniai rašto. Tačiau numatomas ir vienas, abiem kurso dalims temišškai integralus rašto darbas. Rašant du darbus, abu vertinami tolygiai. Jei rašomas vienas darbas, jį skaito ir vertina abi dėstytojos.

50 proc. – seminarinio darbo vidurkis, į šį vertinimą įtraukiamas ir aktyvus dalyvavimas paskaitose, pasiruošiant nurodytoms užduotims. Seminarų planai atsiunčiami kartu su dalyko programa, tačiau temos gali būti tikslinamos per pirmąsias paskaitas, atsižvelgiant į doktoranto mokslinius interesus, numatomą darbo pasidalinimą ir kitas aplinkybes. Abiejų dėstytojų vadovaujamas seminarinis darbas į vertinimą įtraukiamas tolygiai.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bachtinas M. <i>Autorius ir herojus: estetikos darbai</i> , Aidai, 2002.
2.	Buckley I. <i>Retorikos tradicija XIX amžiaus lietuvių literatūroje</i> , Versus Aureus, 2006.
3.	Derrida J. <i>Apie gramatologiją</i> , Baltos lankos, 2006.
4.	Gadamer H. G. <i>Istorija. Menas. Kalba</i> , Baltos lankos, 1999.
5.	Greenblatt S. „Culture“, Lentricchia F., McLaughlin T. (eds.). <i>Critical Terms for Literary Study</i> , University of Chicago Press, 1995.
6.	Greimas A. J. <i>Struktūrinė semantika. Metodo ieškojimas</i> , Baltos lankos, 2005.
7.	Jampolskij M. <i>Kalba – kūnas – įvykis: kinas ir prasmės paieškos</i> , Mintis, 2011.
8.	Kayser W. <i>Das sprachliche Kunstwerk</i> , Francke, 1956.
9.	Krūminienė J. <i>Myth and Christian Doctrine: Interactive Perspectives // Tekstai ir kontekstai: transformacijų sklaida</i> , 2008, t. 2.
10.	Kuschel K. J. „Kelyje į teopoetiką“. Prieiga per internetą: http://hu.su.lt/bylos/fakultetai/humanitarinis/litk/jakaite_nagliuviene_literatura_ir_teologija_2008.pdf .
11.	Lehmann H. T. <i>Postdraminis teatras</i> , Menų spoaustuvė, 2010.
12.	Lotmanas J. <i>Kultūros semiotika</i> , Baltos lankos, 2004.
13.	Maingueneau D. <i>Literatūros kūrinio kontekstas: sakymas, rašytojas, visuomenė</i> , Baltos lankos, 1998.
14.	Montgomery Robert L. <i>The Reader's Eye: Studies in Didactic Literary Theory from Dante to Tasso</i> , University of California Press, 1979.
15.	<i>Muzika kaip kultūros tekstas: naujausios muzikologijos antologija</i> , Apostrofa, 2007.
16.	Nastopka K. <i>Lietuvių eilėraščių poetika: XX amžius</i> , Vaga, 1985.
17.	Nastopka K. <i>Reikšmių poetika: semiotikos bandymai</i> , Baltos lankos, 2002.
18.	Ricoeur P. <i>Egzistencija ir hermeneutika: interpretacijų konfliktas</i> , Baltos lankos, 2001.
19.	Ricoeur P. <i>Interpretacijos teorija: diskursas ir reikšmės perteklius</i> , Baltos lankos, 2000.
20.	Satkauskytė D. <i>Lietuvių poezijos kalbinė savimonė: raidos tendencijos</i> , LLTI, 1996.
21.	Vaitkevičiūtė V. <i>LDK katalikiškas Baroko pamokslas: tarp ars vivendi ir ars moriendi</i> , LLTI, 2006.
22.	Vorgimier H. <i>Naujasis teologijos žodynas</i> , Katalikų interneto tarnyba, 2003.
23.	<i>XX amžiaus literatūros teorijos</i> , VPU leidykla, 2006.
24.	<i>XX amžiaus literatūros teorijos: konceptualioji kritika</i> , LLTI, 2010.
25.	Žvirgždąs M. <i>Regimybės atspindžiai: vizualumo poetika Alfonso Nykos-Niliūno kūryboje</i> , LLTI, 2009.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Baliulė I., Brazauskas N., Jakaitė D., Maskuliūnienė Dž. <i>Žmogaus ir epochos vaizdavimas</i>

	<i>literatūroje</i> , ŠU leidykla, 2012.
2.	Brown P. <i>Šventųjų kultas: jo atsiradimas ir vaidmuo lotyniškoje krikščionybėje</i> , Aidai, 1999.
3.	Brūzgienė R. „Muzikinis periodas kaip intonacinė – muzikinė teksto struktūra“. Prieiga per internetą: http://www.kalbos.lt/zurnalai/05_numeris/06.pdf
4.	Daujotytė V. <i>Mažoji lyrikos teorija</i> , Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2005.
5.	Dinzelbacher P. (sud.) <i>Europos mentaliteto istorija: pagrindinių temų apybraižos</i> , Aidai, 1998.
6.	Jakaitė D. „1930-ieji – šventojo Augustino metai Lietuvoje“. Šv. Augustinas: tradicijos, kontekstai, interpretacijos, VU leidykla, 2006.
7.	Jakaitė D. „Literatūros mokslas ir teologija: dialogiško santykio realijos ir krikščioniškos mistinės tradicijos laukas“. <i>Literatūra</i> , 2011, nr. 53.
8.	Jauss H. R. <i>Ästhetische Erfahrung und literarische Hermeneutik</i> , Fink, 1977.
9.	Kačerauskas T. <i>Filosofinė poetika</i> . Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2006.
10.	Kavolis V. <i>Žmogus istorijoje</i> , Vaga, 1994.
11.	Maskuliūnienė Dž. <i>Pelėjų takais</i> . Lietuvių vaikų literatūros tyrinėjimai, ŠU leidykla, 1997.
12.	Mejerhold V. <i>Apie teatrą</i> , Apostrofa, 2000.
13.	Šmitienė G. <i>Kalbėti kūnu: fenomenologinė Alfonso Nykos-Niliūno kūrybos studija</i> , LLTI, 2007.
14.	Sodeika T. <i>Filosofija ir tekstas</i> , Technologija, 2010.
15.	<i>Textsorten und literarische Gattungen</i> , E. Schmidt, 1983.
16.	Vaitkūnas G. <i>Švietimo epochos estetinės kultūros metmenys</i> , Mintis, 1987.
17.	Warning R. (Hrsg.). <i>Rezeptionsästhetik: Theorie und Praxis</i> , Wilhelm Fink, 1975.
18.	<i>XX amžiaus literatūros teorijos: chrestomatija aukštųjų mokyklų studentams</i> , 2 d, LLTI, 2011.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Dalia Jakaitė	Šiaulių universitetas	Doc. dr.	dalia.jakaite@gmail.com
2.	Džiuljeta Maskuliūnienė	Šiaulių universitetas	Prof. dr.	maskuliuniene@hu.su.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG9004	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Lituanistikos
		Klaipėdos universitetas	Humanitarinių ir ugdymo mokslų	Baltų filologijos katedra
		Šiaulių universitetas	Humanitarinis	Lietuvių kalbotyros, literatūros ir komunikacijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

ŠIUOLAIKINĖS LITERATŪROS TEORIJS IR METODOLOGIJOS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

THE THEORIES AND THE METHODOLOGIES OF CONTEMPORARY LITERARY RESEARCH

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1
Seminarai	0,5
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba

Kurso tikslas – supažindinti su šiuolaikinėmis filologijos metodologijomis, daugiausia dėmesio sutelkiant į postfroidizmo, poststruktūralizmo, dekonstrukcijos, semiotikos teorijas.

Paskaitose sistemiskai apžvelgiamos XX amžiaus literatūros teorijos (postfroidizmo, poststruktūralizmo, dekonstrukcijos), susipažįstama su pagrindiniais mokyklų atstovais, svarbiausiomis sąvokomis ir terminologija. Pristatomas interdisciplininis literatūros mokslo diskursas, išugdomas gebėjimas taikyti poststruktūralistines koncepcijas teksto analizei. Per seminarus studijuojami pasirinkti teoriniai straipsniai, šiuolaikinių teorijų taikymas lietuvių mokslininkų darbuose, jų metodologiniai principai pritaikomi konkrečių kūrinių interpretacijoms. Doktorantai, išklause kursą, žino ir geba apibūdinti atskirų literatūros teorijų ir metodų esminius bruožus. Geba nagrinėti įvairių literatūrinių epochų tekstus, taikydamos atskiras teorijas. Kurso pabaigoje rašoma vieno kūrinio ar problemos analizė.

Anotacija anglų kalba

Course objective: to introduce contemporary philological methodologies, focusing on postfreudian, poststructuralist, deconstructionist, semiotic theories. Lectures systematically overview the twentieth century literary theory (postfreudian, poststructural, deconstructionist), students are introduced to the representatives of each school of thought, key concepts and terminology. Interdisciplinary scientific literary discourse is introduced, application of poststructuralist concepts to text analysis students are taught to apply the concepts of poststructuralist textual analysis. During seminars students get a chance to analyze their chosen theoretic articles, they are taught about contemporary application of those theories in works of Lithuanian researchers, their methodological principles of interpretation applicable in specific works. Doctoral students who have completed the course know and are able to describe the different literary theories and methods of critical features. They also have the ability to analyze texts of various epochs, using the separate theories. At the end of the course one work or problem is analysed in written work.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Šis dalykas moko atpažinti ir taikyti aktualiausias tekstų analizės metodus, pasirinkti tinkamas metodologijas rengiant disertaciją; įvairiems kultūrologiniams, moksliniams ir literatūriniais diskursams taikyti skirtingas interpretacines schemas ir analizės strategijas; analizuoti teksto reikšmę, motyvuoti metodologijos (metodo) vartojimą tam tikruose kontekstuose, nustatyti vidinius teksto reikšmės ryšius.

Dalyko tikslai

Tikslas – supažindinti su šiuolaikinėmis filologijos metodologijomis, daugiausia dėmesio sutelkiant į postfroidizmo, poststruktūralizmo, dekonstrukcijos, semiotikos teorijas. Uždaviniai: 1) išmokyti nustatyti postmoderniuosius konceptus tekste, interdisciplininį bei intertekstualų teksto diskursą, išmokyti taikyti poststruktūralistinių priėjmą teksto nagrinėjimui, panaudoti dekonstrukcijos postulatus teksto analizei. 2) susipažinti su tekstologijos istorija (rusų, vokiečių, anglų, lietuvių), uždaviniais, teksto kritikos principais, metodais, terminologija; 3) aptarti genetinės kritikos raidą, svarbiausiais atstovus, pagrindines idėjas, objektą, tikslus, sąvokas, 4) išmokyti taikyti semiotinės teksto analizės principus analizuojant verbalinį ir neverbalinį diskursus.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Teoriniai postmodernizmo estetikos pagrindai – postfroidizmas, poststruktūralizmas, dekonstrukcija. Pristatomas postmodernizmas kaip XX a. pabaigos “laiko dvasios” koncepcija.
 II tema. Nagrinėjamos metodologinės postmodernizmo problemos – ironija, “noro” struktūra, rizomatika, estetinis polilogas, interaktyvumas, virtualumas.
 III tema. Analizuojama, kas yra diskursas? Diskurso žanrai. Kalba ir diskursas. Tekstas ir diskursas.
 IV tema. Dekonstruktivizmas – poststruktūralizmo kritinė praktika. Susipažinama su dekonstrukcija kaip istoriniu įvykiu.
 V tema. Aptariami pantekstualumas, lingvistinis skepticizmas, dekonstrukcija kaip teksto interpretavimo teorija. Literatūra pristatoma kaip *rašymas*.
 VI tema. Aptariama rašymų įvairovė; rašymo polimorfizmas, rašymas kaip žaidimas. Pristatoma dekonstrukcijos praktika ir Jeilo mokykla.
 VII tema. Tekstologijos objektas, pagrindinės sąvokos: autografas, kopija, nuorašas, juodraštis, švarraštis, autoritizuotas leidinys, kanoninis tekstas ir kt. Paminimi svarbiausi tekstologų darbai. S. Daukanto rankraščių ir leidinių pavyzdžiu susipažinama su tekstologijos sąvokomis.
 VIII tema. Tekstologijos metodai ir principai: atribucija, datavimas, konjektūros, komentarai. Teksto šaltinių samprata. S. Daukanto rankraštinio bei spausdinto palikimo tyrimas. Mokomasi pagrindinio teksto nustatymo. Aptiriamos redakcijos ir variantai, nuorašai.
 IX tema. Teksto atribucija. Pagrindiniai tekstologijos uždaviniai: autoriaus valios ir pagrindinio teksto nustatymas, teksto komentavimas, rengimas spaudai. Leidinių rūšys. Tekstų išdėstymas raštuose.
 X tema. Genetinės kritikos objektas, tikslai ir uždaviniai. Modernių rankraščių samprata. Susipažinama su prancūzų genetinės kritikos mokykla (ITEM). Aptariami tekstologijos ir genetinės kritikos skirtumai ir panašumai.
 XI tema. Rankraštis – kūrinio ir autoriaus tapsmas. Pagrindinės sąvokos. Aptariama teksto genezė, plėtotė, teksto etapų atkūrimas, vengiant finalistinio vertinimo.
 XII tema. S. Daukanto palikimo analizė naudojant genetinės kritikos principus ir metodus.
 XIII tema. Tarpdisciplininis semiotikos pobūdis, reikšmės problema, semiotinė struktūros samprata. XIV tema. Estetiniai kodai ir semiotinės analizės galimybės.
 XV tema. Skirtingų semiotikos perspektyvų (A. J. Greimo, M. Lotmano, U. Eco ir kt.) specifika.

Studijų pasiekimų vertinimas

Rašto darbas – 70%, egzaminas – 30 % galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Grésillon Almuth. <i>Eléments de critique génétique: Lire les manuscrits modernes</i> , Presses universitaires de France, 1994.
2.	Grésillon Almuth. <i>Literarische Handschriften. Einführung in die „critique genetique“</i> . Aus dem Französischen übersetzt von Frauke Rother und Wolfgang Günter, redaktionell überarbeitet von Almuth Gresillon, Herausgegeben von Wienfried Woesler, Peter Lang, 1999.
3.	Subačius P. <i>Tekstologija. Teorijos ir praktikos gairės</i> , Aidai, 2001.
4.	Greetham David C. <i>Textual Scholarship: An Introduction</i> , Garland, 1994.
5.	McKerrow Ronald B., <i>An Introduction to Bibliography for Literary Students</i> , Introduction by David McKitterick, Oak Knoll Press, 1994.
6.	Shillingsburg Peter L. <i>Resisting Texts: Authority and Submission in Constructions of Meaning</i> , The University of Michigan Press, 1997.
7.	Derrida J. <i>Apie gramatologiją</i> . Baltos lankos, 2006.
8.	Jurgutienė A. <i>Dekonstruktija</i> . Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2003.
9.	Melnikova I. <i>Intertekstualumas: teorija ir praktika</i> . Vilniaus universiteto leidykla, 2003.

10.	<i>XX amžiaus literatūros teorijos: chrestomatija aukštųjų mokyklų studentams. II dalis.</i> Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto leidykla, 2011.
11.	Greimas A. J. <i>Semiotika</i> , Mintis, 1989.
12.	Nastopka K. <i>Literatūros semiotika</i> , Baltos lankos, 2010.
13.	Лотман Ю. М. <i>Семіотика</i> , Искусство-СПБ, 2000.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Žirgulytė Algirdas. <i>Tekstologijos bruožai</i> , Mokslas, 1989.
2.	Krištopaitienė Daiva. <i>Kristijono Donelaičio raštų leidimai: tekstologinės problemos</i> , LLTI, 2007.
3.	Bergez Daniel [...]. <i>Literatūros analizės kritinių metodų pagrindai</i> , Baltos lankos, 1998 (p. 36-50).
4.	Bončkutė Roma. (1994). <i>Simono Daukanto istoriografinių darbų rankraščiai</i> , Senoji Lietuvos literatūra kn. 3, LLTI leidykla, 1994.
5.	Jameson F. <i>Kultūros posūkis</i> . Rinktiniai darbai apie postmodernizmą (1983 – 1998), Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2002.
6.	Spivak G. CH. <i>Translator's Preface</i> . In: J. DERRIDA. <i>Of Grammatology</i> . The Johns Baltimore and Hopkins University Press, 1976.
7.	Eco U. (2004) <i>Atviras kūrinys. Forma ir neapibrėžtumas šiuolaikinėje poetikoje</i> , Tyto alba, 2004.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Roma Bončkutė	KU	Prof. dr.	roma.bonckute@ku.lt
2.	Asija Kovtun	VDU	Prof. dr.	asija.kovtun@vdu.lt
3.	Džiuljeta Maskuliūnienė	ŠU	Prof. dr.	maskuliuniene@hu.su.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG9005	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų fakultetas	Lituanistikos
		Klaipėdos universitetas	Humanitarinių mokslų fakultetas	Baltų filologijos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

SOCIOLOGINIAI MODELIAI LYGINAMOJOJE LITERATŪROLOGIJOJE

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

THE MODELS OF LITERARY SOCIOLOGY IN COMPARATIVE LITERATURE

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1,5
Seminarai	0,5
Individualus darbas	2,5

Anotacija lietuvių kalba

Tai pasirenkamas filologijos mokslo krypties doktorantūros studijų programos dalykas, skirtas supažindinti su literatūros sociologijos raida ir perspektyvomis šiuolaikinėje komparatyvistikoje, dėmesį sutelkiant į literatūros sociologijos teoretikų išplėtotus modelius tirti sudėtingą literatūros tekstų ir jų socialinių kontekstų persidengimą. Kurso metu aptariamos keletas tyrinėjimo galimybių, kurios paliko pėdsaką literatūrinės sociologijos istorijoje.

Anotacija anglų kalba

This course is a postgraduate-level introduction to the development and perspectives of literary sociology within the discipline of comparative literature, focusing on the models that theorists of literary sociology have developed for studying complex interweaving of literary texts and their social contexts. Several research options that marked the history of literary sociology are discussed during the course.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Atsižvelgiant į pastarojo meto socialinių mokslų raidą, literatūros mokslininkams vis sunkiau tematizuoti santykius tarp literatūros ir visuomenės. Nors literatūrologijoje dažniausiai tyliai atsisakoma „literatūros sociologijos“ termino, tačiau centrinės literatūros sociologijos problemos yra gyvybingesnės negu bet kada anksčiau ir tebevaldo literatūrinės komparatyvistikos darbotvarkę. Tarptautinis dialogas tarp literatūros studijų ir socialinių mokslų atnaujina dėmesį socialiniams kontekstams, kurie supa ir formuoja literatūrą. Mokslininkai pradėjo studijuoti socialinius ir institucinius poezijos, romanų ir kritikos matmenis, istorinius skaitytojų auditorijos matmenis ir strateginį agentų elgesį taip vadinamuose „laukuose“ arba „tinkluose“. Į pirmą planą iškeldama sudėtingą kultūrinių ir socialinių tendencijų persidengimą, literatūrinė sociologija į literatūrą žvelgia plačiai: tyrinėjami kultūrinio identiteto ir kasdienės postmodernių subjektų veiklos klausimai; medių visuomenės ir informacijos technologijų įtaka; literatūros ir kultūros įtaka subjekto sudarymui.

Dalyko tikslai

Dalyko tikslas – aptarti keletą iš daugelio pastaraisiais dešimtmečiais lyginamojoje literatūrologijoje pasirodžiusių sociologinių prieigų literatūrai tyrinėti; suteikti studentams įrankius, kurių pagalba jie galėtų plėtoti galimus atsakymus į probleminius klausimus susijusius su sudėtingu literatūrinių tekstų ir socialinių kontekstų persidengimu; ir suteikti įrankius konkrečioms literatūros tekstams analizuoti. Šie įrankiai turėtų būti naudingi ateityje dirbant akademinį ir pedagoginį darbą.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Literatūros sociologija šiandien: glausta apžvalga. Šioje temoje aptariamos naujausios kryptys, tendencijos; skirtumai Europoje ir Amerikoje; skaitomi straipsniai, formuluojami diskusiniai klausimai.
 II tema. Literatūros sociologijos raida XX a.; literatūros sociologija kaip konteksto analizės forma. Šioje temoje apžvelgiami disciplinos raidos istoriniai etapai: marksistinis (Lukács, Bakhtin, Brecht, Benjamin, Adorno); naujasis marksistinis (Köhler, Bürger, Goldmann, Macherey, Zima, Eagleton, Jameson); postmarksistinis (Bourdieu); nemarksistinės teorijos. Skaitomi straipsniai, formuluojami diskusiniai klausimai.

III tema. Literatūros sociologija ir komparatyvistika. Šioje temoje aptariamos literatūrinės sociologijos funkcijos lyginamojoje literatūrologijoje, formuluojami diskusiniai klausimai, perskaičius straipsnius šia tema.

IV tema. Literatūros sociologijos samprata, statusas ir būklė lietuvių literatūrologijoje. Šioje temoje problemiška analizuojama literatūros sociologijos modelių, sąvokų, strategijų taikymas lietuvių literatūrologų darbuose, skaitomi lietuvių literatūrologų darbai, formuluojami probleminiai klausimai, suvedant teorines sąvokas į dialogą su konkrečiais literatūros šaltiniais, rašomas teorijos skaitymo dienoraštis.

V tema. M. Bachtino literatūros sociologija. Šioje temoje analizuojama Bachtino minties plėtotė naujausioje literatūros sociologijoje, skaitomi jo darbai ir vedamas teorijos skaitymo dienoraštis.

VI tema. „Tekstų sociologija“. Šioje temoje nagrinėjama literatūros gamybos problema, kurią tiria naujosios knygos istorijos ir bibliografijos studijos, skaitomi straipsniai, vedamas teorijos skaitymo dienoraštis.

VII tema. Kultūros gamybos „tinklų“ studijos. Šioje temoje analizuojama naujųjų arba skaitmeninių medijų įtaka kultūros gamybai, taip vadinamieji ekstrasocialiniai kultūros gamybos tinklai; formuluojami probleminiai klausimai, suvedant teorines sąvokas į dialogą su konkrečiais literatūros šaltiniais, rašomas teorijos skaitymo dienoraštis.

VIII tema. P. Bourdieu lauko teorija. Šioje temoje nagrinėjama literatūrinių verčių ir literatūros kanono formacijos istorija bei logika, skaitomi Bourdieu darbai, vedamas literatūros teorijos skaitymo dienoraštis.

IX tema. Refleksyvioji literatūros sociologija. Šioje temoje aptariama literatūros studijų vieta bei funkcija platesniame socialiniame kontekste ir tarp kitų disciplinų. Vedamas teorijos skaitymo dienoraštis.

X tema. Nacionalizmas ir literatūra. Šioje temoje aptariama literatūros vaidmuo konstruojant kolektyvinius tapatumus; formuluojami probleminiai klausimai, suvedant teorines sąvokas į dialogą su konkrečiais literatūros šaltiniais, rašomas teorijos skaitymo dienoraštis.

XI tema. Skaitymo sociologija. Šioje temoje analizuojamas skaitymas kaip socialinė praktika. Nagrinėjami Bourdieu (*Distinction*), Griswold, Radway darbai; vedamas teorijos skaitymo dienoraštis.

XII tema. Globalizacijos ir „pasaulio literatūros“ sociologija. Nagrinėjami Casanovas ir Franco Moretti darbai, vedamas dienoraštis.

XIII tema. Empiriniai metodai. Šioje temoje aptariamos empirinių metodų taikymo tendencijos literatūrinėje sociologijoje, nagrinėjami kelių autorių darbai, vedamas dienoraštis.

Studijų pasiekimų vertinimas

Rašto darbai (probleminiai klausimai, teorijos skaitymo dienoraštis) – 50 %, egzaminas (straipsnis ir jo santrauka) – 50 % galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bakhtin M. <i>The Dialogic Imagination: Four Essays by M. M. Bakhtin</i> , ed. Holquist M. Austin: University of Texas Press, 1981.
2.	Bakhtin M. M., Medvedev P. N. <i>The formal method in literary scholarship: a critical introduction to sociological poetics</i> ; translated by Albert J. Wehrle. Cambridge: Harvard University Press, 1985
3.	Benjamin W. <i>Nušvitimai</i> . Vilnius: Vaga, 2005.
4.	Bourdieu P. <i>The Rules of Art: Genesis and Structure of the Literary Field</i> . Polity Press. 1996.
5.	Eagleton T. <i>Criticism and Ideology</i> . Verso, 2006.
6.	Ferguson Pr. P., Ph. Desan and W. Griswold. Editors' Introduction: Mirrors, Frames, and Demons: Reflections on the Sociology of Literature // <i>Critical Inquiry</i> , Vol. 14, No. 3, The Sociology of Literature (Spring, 1988), pp. 421-430.
7.	Gelder K. <i>Popular Fiction: The Logics and Practices of a Literary Field</i> . London: Routledge, 2004.
8.	Griswold W. <i>Cultures and societies in a changing world</i> . Thousand Oaks: Pine Forge Press, 1994.
9.	Griswold W. Recent Moves in the Sociology of Literature // <i>Annual Review of Sociology</i> , Vol. 19, 1993, pp. 455-467.
10.	Jameson F. <i>The Political Unconscious: Narrative as a Socially Symbolic Act</i> . Ithaca: Cornell University Press, 1981.
11.	Keunen B. Sociological Approaches to Literary Narrative // ed. Herman D., Jahn M., Ryan M-L. <i>Routledge Encyclopedia of Narrative Theory</i> . London and New York: Routledge, 2008, p. 544–548.
12.	Milner A. <i>Literature, culture and society</i> . Second edition, London and New York: Routledge. 2005.
13.	<i>New Literary History</i> : Volume 41, Number 2, Spring. 2010.

14.	Radway, Janice A. <i>Читая любовные романы: женщины, патриархат и популярное чтение</i> / Дженис А. Рэдуэй; перевод Курганской М.Т. и Тихонова М.А.; Институт социальной и гендерной политики. Москва: Прогресс-Традиция, 2004.
15.	Tötösy de Zepetnek, Steven. From Comparative Literature Today toward Comparative Cultural Studies // <i>CLCWeb: Comparative Literature and Culture</i> 1.3 (1999): http://dx.doi.org/10.7771/1481-4374.1041

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Adorno T. W. <i>seNoten zur Literatur</i> . Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1974.
2.	Anderson B. <i>Isivaizduojamos bendruomenės</i> . Vilnius: Baltos lankos, 1999.
3.	Bourdieu P., Wacquant. L. J. D. <i>Įvadas į refleksyviąją sociologiją: nuostatos ir idėjos</i> ; iš anglų k. vertė V. Poviliūnienė. Vilnius: Baltos lankos, 2003.
4.	Bourdieu P. Questions of Method // <i>Empirical Studies of Literature</i> . Ed. Elrud Ibsch, Dick Schram, and Gerard Steen. Amsterdam: Rodopi, 1991. 19-36.
5.	Bourdieu P. <i>La distinction: critique sociale du jugement</i> . Paris: Éditions de Minuit, 1996.
6.	Bürger P. <i>Theory of the Avant-Garde</i> , trans. Michael Shaw. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1984.
7.	Eagleton T. <i>Įvadas į literatūros teoriją</i> . Iš anglų kalbos vertė M. Šidlauskas. Vilnius: Baltos lankos, 2000.
8.	Foucault M. <i>The Order of Things: An Archaeology of the Human Sciences</i> . Vintage books, 1973.
9.	Georgakopoulou A. Sociolinguistic Approaches to Narrative // ed. Herman D., Jahn M., Ryan M-L. <i>Routledge Encyclopedia of Narrative Theory</i> . London and New York: Routledge, 2008, p. 539–543.
10.	Goldmann L. <i>Towards a Sociology of the Novel</i> , trans. Alan Sheridan. London: Tavistock, 1975.
11.	Greenblatt St. Culture // Frank Lentricchia and Thomas McLaughlin, eds. <i>Critical Terms for Literary Study</i> , Chicago: University of Chicago Press, 1990.
12.	Griswold W., T. McDonnell, and N. Wright. Reading and the Reading Class in the Twenty-First Century” // <i>Annual Review of Sociology</i> 31 (2005): 127.
13.	Jakonytė L. <i>Rašytojo socialumas</i> . Vilnius, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2005.
14.	Jameson F. <i>Kultūros posūkis: rinkiniai darbai apie postmodernizmą (1983-1998)</i> ; iš anglų kalbos vertė A. Mardosaitė. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2002.
15.	Keunen B. and B. Eeckhout, eds. <i>Literature and Society: The Function of Literary Sociology in Comparative Literature</i> . Brussels/Bern: Peter Lang/PIE, 2001.
16.	Kmita R. <i>Ištrūkimas iš fabriko</i> . Vilnius: LLTI, 2009.
17.	Kvietkauskas M. Tapatybės virsmo istorija: Vaižganto <i>Pragiedruliai</i> ir 1918–1920 m. konfliktas dėl Vilniaus // <i>Literatūra</i> 48 (5), 2007, p. 77-96.
18.	Lukács G. <i>The Theory of the Novel: A Historico-Philosophical Essay on the Forms of Great Epic Literature</i> , trans. A. Bostock. London: Merlin Press, 1971.
19.	Macherey P. <i>A Theory of Literary Production</i> , trans. G. Wall. London and New York: Routledge, 2006.
20.	Rigney A., Fokkema D. W., ed. <i>Cultural Participation: Trends Since the Middle Ages</i> . John Benjamins Publishing, 1993.
21.	Šidlauskas M. Dėl Povilo Višinskio recepcijos // <i>Povilas Višinskis: idėjos ir darbai. Nauja žiūra, nauji akcentai</i> . Vilnius: Versus aureus I-kla, 2011. p. 105–110
22.	Šidlauskas M. Marksizmas, ideologijos kritika, sociokritika // sud. Jurgutienė A. <i>XX amžiaus literatūros teorijos</i> . Vilnius: VPU leidykla, 2006, p. 238–257.
23.	Šidlauskas M. Medžiaga kanono bylai (keletas teorinių svarstymų su praktiniais pastebėjimais) // <i>Kanonai lietuvių literatūroje</i> , Šiauliai: ŠU leidykla, 2001, 71–75.
24.	Šidlauskas M. Poetas ir jo aura (Kas gi sukūrė Radauską?) // <i>Darbai ir dienos</i> , 2003, 36, p. 63-72.
25.	Šidlauskas M. Vinco Kudirkos poezijos socialumas // <i>Res Humanitariae</i> V, 2009, Klaipėda: KU I-kla; Nr. 5, p. 28–38.
26.	Schmidt, Siegfried J. Literary Studies from Hermeneutics to Media Culture Studies // <i>CLCWeb: Comparative Literature and Culture</i> 12.1 (2010): http://docs.lib.purdue.edu/clcweb/vol12/iss1/1
27.	Williams R. <i>Marxism and Literature</i> , Oxford: Oxford University Press, 1977.
28.	Zima P. V. Towards Sociology of Fictional Texts // <i>A Journal of Comparative and General Literary Studies</i> . Special Section: Literature and Philosophy, 1988, No. 5, p. 57–74.

29.	Višomirskytė V. Becoming-animal in three Postsoviet Lithuanian Novels // <i>Comparative studies</i> . Daugavpils: Daugavpils university academic press Saule. 2012, Vol. 4, iss. 1, p. 181-194.
30.	Višomirskytė V. Heterotopinė Kauno erdvė // <i>Literatūrinė Kauno regiono rašytojų savimonė</i> , Kaunas: VDU leidykla, 2011. Prieiga per internetą: http://vddb.laba.lt/obj/LT-eLABa-0001:B.03~2011~ISBN_978-9955-12-681-2
31.	Višomirskytė V. Išgyventos patirties ir teksto strategijos ryšys // <i>Antano Škėmos teksto strategija</i> Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2004.
32.	Višomirskytė V. Kaip šiandien maištauja rašytojai // <i>Darbai ir dienos</i> , 2005, 42, p. 165-173
33.	<i>XX amžiaus literatūros teorijos</i> . Chrestomatija aukštųjų mokyklų studentams (I). Vilnius: LLTI, 2011.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Marijus Šidlauskas	KU	Doc. dr.	emsidla@yahoo.com
2.	Vijolė Višomirskytė	VDU	Dr.	vijole.visomirskyte@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FLG8006	5	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų	Užsienio kalbų, literatūros ir vertimo studijų Lituanistikos

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

TARPDALYKINĖ KOMPARATYVISTIKA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

INTERDISCIPLINARY COMPARATIVE STUDIES

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,5
Konsultacijos	1,0
Seminarai	0,5
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba

Tarpdalykinės komparatyvistikos kursas skirtas platesnėms literatūrologinėms studijoms – akcentuojami skirtingų kultūrų kontekstai, į juos inkorporuojant literatūros tekstus. Remiantis tradicine literatūrine komparatyvistika, akcentuojamas tarpdalykinis aspektas, ieškant paralelių tarp menų (dailės, muzikos, kino) ir literatūros, tarp literatūrologijos ir kitų mokslo sričių (filosofijos, psichologijos). Pasitelkus naujausius literatūros tyrinėjimų metodus, minėtų sąsajų ieškoma praktiškai, analizuojant įdomiausius pasaulinės literatūros tekstus.

Anotacija anglų kalba

The course of interdisciplinary comparative studies is intended for the broader literary research; the most important thing here is to emphasize different contexts of different cultures at the same time having in mind literary texts. Traditional comparative studies of literature are of great importance too, but the most attention is being paid for interdisciplinary aspect – the parallels between different arts and literature, between literary research and other sciences (philosophy, psychology). All those relationships are being analysed with the help of the most modern methods of literary research.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Literatūrinė komparatyvistika išplečia studijuojančiųjų tyrimo lauką už nacionalinių literatūrų ribų, o tarpdalykinė komparatyvistika leidžia jiems peržengti menų ir mokslų krypčių ir sričių ribas, suprasti jų ryšius, ieškoti dialogo. Komparatyvistinis metodas atitinka šiuolaikinėje akademinėje erdvėje pripažintą tarpdiscipliniškumo principą, o nauji pasiekimai socialinių mokslų srityje siūlo kitaip pažvelgti į kultūros ir literatūros laukus, pritaikyti naujus – kelias mokslinių tyrimų sritis aprėpiančius – metodus.

Dalyko tikslai

Tarpdalykinė komparatyvistika siekia, kad doktorantai sugebėtų išvelgti sąsajas tarp įvairių meno ir mokslo sričių, įvertinti literatūros ar meno kūrinį įvairiuose kultūrinuose kontekstuose, analitiškai mąstyti atsižvelgiant į kultūrinės aplinkos poveikį literatūrinei kūrybai, kelti klausimus, suponuojančius naujus požiūrius į literatūrologijos tyrimo lauką.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

1. Gėtės pasaulinės literatūros supratimas. Gėtės idėjos apie transnacionalinę kosmopolitinę intelektualią visuomenę, nukreiptos prieš stiprėjančią jo laikmečio nacionalizmą. Tolimesnis pasaulinės literatūros koncepcijos vystymasis, suponavęs tarptautinės komparatyvistikos atsiradimą.
2. Komparatyvistika ir kontekstualumas. Kontekstus gali sudaryti skirtingų kalbų kūriniai arba kitų sričių tekstai – pavyzdžiui, teologijos, filosofijos, medicinos. Istoriniai, socialiniai, kultūriniai kontekstai ir įtakos. Intertekstualumo sąvoka.
3. Etnologijos ir komparatyvistikos vystymosi paralelės. Etnologiniai mitų, religijų, pasakų ir kt. lyginamieji tyrinėjimai. Etnologinė *kultūros kaip teksto* koncepcija (Geertz, Clifford). Postkolonijinės studijos suteikia naujų impulsų antropologinei krypčiai literatūros tyrinėjimuose: reflektuojami politinių dimensijų, galios, kolonijinės hierarchijos ir etnocentrizmo klausimai.
4. Eurocentrizmo neigimas ir komparatyvistinės studijos. Siekis sukurti neeurocentrinį kanoną,

Europos provincializacija (Chakrabarty, Dipesh). Globalizacijos procesai, kuriuos skatina interneto, leidžiančio integruoti video medžiagą, elektroninių knygų, tarptautinių leidyklų vaidmuo.

5. Lyčių studijų ir komparatyvistikos ryšiai. Komparatyvistikos uždavinys – peržengti kalbų, nacijų, žanrų ribas. Konceptualių ribų peržengimas sieja lyčių studijas ir komparatyvistiką (Higonnet, Margaret).
6. Hibridiškumo koncepcijos svarba komparatyvistikai. Kultūrų ne kaip uždarytų sistemų, o kaip dinamiškų ir atvirų darinių koncepcija. Literatūros žanrų ir kitų menų interakcija. Kultūrų hibridiškumo idėja atveria naujas perspektyvas temų, motyvų, globalių ir lokalių įtakų analizei. Hibridiškumas svarbus intermedialumo tyrinėjimams: dailės, fotografijos, muzikos, filmo sąveikoms su literatūros kūriniu. Komiksų, komiksų romanų vaidmuo įvairiose kultūrose.
7. Migracija ir komparatyvistika. Daugiakultūriškumas migrantų literatūroje kaip komparatyvistinės analizės objektas.
8. Regioninė literatūra ir komparatyvistika. Įvairių šalių regionų kalbinis ir socialinis dialogiškumas. M. Bachtino visuomenės kaip socialinės kalbų, kultūrų, balsų įvairovės koncepcija. Dvikalbių autorių komparatyvistiniai tyrinėjimai (slovakų, vengrų, slovėnų, kroatų literatūra).
9. Literatūra ir vizualieji menai: metaforizuotos paralelės. Literatūra ir kinas: traktuočių analogijos ir priešpriešos. Kino filmo suvokimo būdai.
10. Literatūra ir muzika: kūrinų kompozicijos klausimas (R. Brūzgienės monografija). Verbalinė muzika, žodžių muzika, literatūros ir muzikos kūrinio lyginimo galimybės. Receptijos teorijos esminiai teiginiai ir jų reikšmė analizuojant muziką ir literatūrą. Skaitytojo reakcijos metodas analizuojant literatūros tekstą. Akademinis ir populiarusis požiūris ir jo reikšmė lyginamųjų studijų kontekste.
11. Vertimo studijos. Originalo ir verstinio teksto opozicija. Svarbiausi vertimo studijų aspektai ir uždaviniai. Verstinio teksto „kalba“ nacionalinės kultūros kontekste.
12. Literatūra ir psichologija: teksto psichologijos aspektai. Ekopsichologijos postulatai ir jų atitikmenys literatūros tekstuose (G. Love, Th. Roszak. Transpersonalistų idėjos ir jų iliustracijos literatūros tekstuose. Kognityvinės poetikos galimybės: ironijos ir metaforos mechanizmai.
13. Franco Moretti' o idėjos ir naujoji komparatyvistika. Nuotolinio skaitymo metodas ir sistemų teorijos analizuojant literatūros tekstą. Tinklo teorijos principai ir skaitmeninės humanistikos perspektyvos literatūrologijos lauke.

Studijų pasiekimų vertinimas

Rašto darbas – 50%, egzaminas – 50% galutinio pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Zymner, Rüdiger/ Hölter, Achim (Hg.). Handbuch Komparatistik. Verlag J. B. Metzler, 2013.
2.	Corbineau-Hoffmann, Angelika. Einführung in die Komparatistik. Erich Schmidt Verlag, 2000.
3.	Zima, Peter. Komparatistik: Einführung in die vergleichende Sprachwissenschaft. Tübingen: Francke, 2011.
4.	Brūzgienė, Rūta. Literatūra ir muzika: paralelės ir analogai. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2004.
5.	Vaičiulėnaitė-Kašelionienė, Nijolė. Komparatyvistikos pagrindai. VPU leidykla, 2006.
6.	Moretti, Franco. “Network Theory, Plot Analysis“, Literary Lab, Pamphlet 2, May 1 [prieiga internete: <litlab.stanford.edu>, 2011.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Baranova, Jūratė. Filosofija ir literatūra. Priešpriešos, paralelės, sankirtos. Tyto alba, 2006.
2.	Bernotienė, Gintarė. Menų sąveikos ieškojimai. Judita Vaičiūnaitė ir Leonardas Gutauskas. VDU leidykla, 2005.
3.	Kultūrų dialogai šiuolaikinėje lietuvių literatūroje: lyginamieji aspektai. Lituanistinės studijos. VPU leidykla, 2009.
4.	Vaizdas ir pasakojimas. Vilniaus dailės akademijos darbai. Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2002.
5.	World Literature Today. Comparative Literature: States of the Art, University of Oklahoma, vol. 69, N 2, 1995.
6.	XX amžiaus literatūros teorijos. VPU leidykla, 2006.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1	Sigita Barniškienė	VDU	Prof. dr.	sigita.barniskiene@vdu.lt
2	Indrė Žakevičienė	VDU	Doc. dr.	indre.zakeviciene@vdu.lt